SVOBODNA SLOVENIJA

"ESLOVENIA LIBRE"

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 315759

Año (Leto) VIII (3) No. (Štev.) 21
BUENOS AIRES,
25. MAJA (MAYO)

1950 - Año del Libertador General San Martín - 1950

CORREO ARGENTINO (Procedencia)
FRANQUEO A PAGAR
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824
Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

OB STOLETNICI JEGLIČEVEGA ROJSTVA

(25. maja 1852)

Kulturni narodi znajo častiti in spoštovati svoje sinove, ki so vedeli v važnih trenutkih zgodovine odločilno poseči v razvoj dogodkov in z nesebično požrtvovalnostjo pridobiti narodu velike dobrine. Poglejmo, s kakim svetim spoštovanjem govori sleherni prebivalec USA o ustanovitelju severnoameriške neodvisnosti. Do 50.000 oseb obišče dnevno njegov mavzolej v Washingtonu. In mi, ki živimo v Argentini, imamo vsak dan priliko opazovati, s kakšnim spoštovanjem in navdušenjem časti argentinski narod spomin svojega največjega moža, generala Jose de San Martina. Znano je, da so ti možje imeli v svojem življenju mnogo težav, veliko nasprotnikov in doživeli marsikako razočaranje, vendar, leta, ki minevajo, hitro zabrišejo te malenkostne in nebistvene stvari in lik moža, ki se ohrani za zgodovino, zablesti v pravi veličini, ki je nihče več ne more omadeževati, ne dvomiti o njej.

Narodni velikani se ne rode vsak dan. Komaj stoletje da vsakemu narodu enega, če ga je narod vreden. Mi Slovenci, kakor smo majhni in skromni, smo imeli v svoji zgodovini srečo, da nam je božja Previdnost v težkih in nevarnih okoliščinah naše pestre narodne zgodovine vedno dala na vodilno mesto moža, ki je bil v dneh preizkušnje narodu svetovalec, učitelj, oče in voditelj; pa naj je bilo treba braniti narodove verske, narodno - kulturne ali pa politične svoboščine.

Med svoje narodne velikane danes vsi Slovenci s ponosom in hvaležnostjo štejemo nadškofa **Jegliča**, čigar stoletnico rojstva ta mesec praznujemo.

Nadškof Jeglič je bil Slovencem več kot le vzoren cerkveni dostojanstvenik. Gradeč na trdnih temeljih, ki sta jih položila slovenskemu versko - moralnemu gibanju Missia in Mahnič, je Jeglič s svojo odločnostjo, smislom za praktičnost in neverjetno apostolsko vnemo dvignil versko življenje do zavidljive višine ne le v svoji škofiji, ampak tudi v sosednjih, ki so se v plemenitem tekmovanju kosale z osrednjo slovensko škofijo.

Odločni in širokopotezni Jeglič se s tem ni zadovoljil. Poleg, tega, kar je nudil narodu kot škof, je hotel dajati pobudo za vse dobro vedno, kadar se je bilo treba boriti za osnovne narodne pravice: boril se je za slovensko gimnazijo, na svoje stroške dal vzgojiti profesorje, sam založil potrebne šolske knjige, od preprostih učbenikov do velikih slovarjev, čijih natisk je veljal celo premoženje. Svoje duhovnike je poslal "iz zakristij" med ljudstvo, kjer so začeli ustanavljati zadruge, ki so rešile malega človeka oderuštva, prosvetne organizacije, ki so se razširile do zadnje gorske fare in katerih vsaka je imela svojprosvetni dom, zgrajen s prostovoljno požrtvovalnostjo članov in dobrotnikov, zlasti pa gojiti z vso vnemo mladinske telesno - vzgojne organizacije, ki so lahko tekmovale z najboljšimi podobnimi organizacijami velikih narodov. In ko je bilo ob koncu prve svetovne vojne treba storiti odločilen sklep, ki bo odločal usodo naroda za stoletja, Jeglič ni prav nič pomišljal, ampak je ves svoj vpliv zastavil za to, da so se Slovenci odločili za Jugoslavijo in prekinili zveze z habsburško monarhijo, ki jim je bila skozi stoletja krivična mačeha. Tudi pozneje je z narodom trpel in za narod delal: Brez oklevanja se je napotil v Pariz k Wilsonu, da bi osebno predočil krivico, ki jo mirovna konferenca pripravlja Slovencem, ponovno se je zavzemal za pravice primorskih Slovencev in tudi če je bilo v domovini kaj narobe, je možato in resno povedal, kaj je prav in kaj ni prav.

Slovenci, ki nimamo krvnega plemstva, smo v nadškofu Jegliču videli svojega narodnega kneza. Čim dalje je živel med nami, tem bolj smo ga ljubili in spoštovali. Kolikokrat smo se v zapletenih trenutkih spraševali: Kaj misli nadškof Jeglič? Kaj bo ukrenil? In kar je ukrenil je bilo prav in dobro.

Težave in bridkosti? Kdo jih nima? Sam Bog ve, koliko je pretrpel dr. Jeglič: ponižanj, krivičnih sodb, nezaupanja na merodajnih mestih, podlih obrekovanj tudi tam, kjer bi jih ne smelo biti... A on ni klonil. Kot hrast je stal trdno med nami v dneh miru in v dneh viharjev.

Ko je ta velikan čutil, da se mu življenje bliža k zatonu, je kot bolehen starček še enkrat zrastel v vsej svoji veličini, da v Celju sporoči narodu svojo oporoko, oporoko, ki je kot prerokba napovedovala hude čase, ki imajo priti nad slovenski narod in ki se je do zadnje besede izpolnila.

Tako žive in umirajo narodni velikani.

Mi živimo v dobi, ki jo je dr. Jeglič nekaj dni pred svojo smrtjo napovedal: v dobi, ko se borita za nadvlado dva svetova! Satanov in Kristusov. Vsak trenutek se moramo zavedati, kje je naše mesto. Vsakdo izmed nas naj bo v tej borbi mož na svojem mestu. Zmagali bomo, če bomo zmage in svobode, ki ji bo sledila, vredni.

Boj za pravico in poštenje, po vzgledu nadškofa Jegliča, bo najdostojnejša proslava stoletnice rojstva enega največjih Slovencev.

ZAMUJENE PRILIKE...

Konferenca zunanjih ministrov Francije, Anglije in USA ter tej sledeči posveti zunanjih ministrov držav Atlantske zveze (poleg prvih treh še Kanada in 8 evropskih držav) v **Londonu** so zaključeni. Obe konferenci sta se zaključili s precej optimističnimi uradnimi poročili o sprejetih sklepih. Vsa poročila so podčrtavala krepko voljo USA, da se ne umaknejo iz Evrope in da po letu 1952, ko neha Marshallova pomoč, ne bodo nehale s podporo evropskim državam. Toda glavni listi v Evropi, zlasti pa angleški, **so takoj začeli ugotavljati, da so sprejeti sklepi brez velike vrednosti**; tako je **"Times"** ugotovil,, da z obrambo Evrope v okviru Atlantske zveze niso prišli nič naprej. Vsi da bodo poslej čakali, v kolikšni meri bodo USA dejansko poslale orožja v Evropo.

TRUMANOVE UGOTOVITVE

Načelnik francoskega generalnega štaba general **Billot** pravi v posebnem članku, ki je vzbudil mnogo zanimanja, **da so zahodni zavezniki zagrešili največjo napako, ko so se po letu 1945 odločili za prehitro demobilizacijo. V Evropi je bila tedaj zbrana največja vojska, kar jih pomni svetovna zgodovina. Toda zavezniki so jo v nekaj mesecih demobilizirali, ne da bi počakali, da bi se tudi sovjeti odločili storiti isto.** Zahod je poslej držal ravnotežje proti sovjetom, dokler so USA imele monopol nad atomsko bombo. Brž ko so jo pa tudi imeli sovjeti, je mogel Truman zavarovati prednost samo s sklepom, da **bodo v najhitrejšem času izdelali hidrogensko bombo.** — Vsa strategija in politika zahoda je padla v hitro odvisnost od sovjetskih sklepov in danes more biti naloga zahodnih štabov obsežena samo v teh treh nalogah: **1. zavlačevati izbruh tretje vojne; 2. dokazati nato neverjetnost tretje vojne in 3. onemogočiti tretjo vojno.** S to politiko sicer "mrzla vojna" ne bo končana in tudi mir ne bo dosežen, toda zagotovljen bo čas za tisto delo, ki naj končno v celoti zagotovi popolno premoč zahoda. — **Truman** pa je v volilni kampanji po USA (na jesen bodo volitve v USA kongres) v enem izmed svojih govorov priznal, da bi sovjeti nikdar ne mogli sprožiti "mrzle vojne", ako bi leta 1946 ameriški kongres in javno mnenje pristala na to, da mora ameriška vlada uvesti obvezno vojaško dolžnost z obvezno vojaško pripravo vseh vojnih obveznikov.

MOSKVA DAJE ROK DO JESENI

Ko so se vršili posveti v Londonu, je odpotoval v Moskvo generalni tajnik UNO **Trygvi Lie.** Kot staremu prijatelju sovjetov mu je bilo celo omogočeno, da je smel na razgovor s samim Stalinom. Lie je pred odhodom v Moskvo naglašal, da je bil njegov namen ugotoviti, kako bi bilo mogoče zaključiti "mrzlo vojno" med vzhodom in zahodom. Razgovor s Stalinom je trajal 90 minut in Lie sam je omenil, da sta obravnavala naslednja tri vprašanja: **1. vstop kom. Kitajske v UNO; 2. način posebnih zasedanj varnostnega sveta UNO in 3. postopek za okrepitev dela UNO.** Toda za konec "mrzle vojne" je prejel Lie posebne pogoje in o njih ni maral podati nobene izjave. Omenil je le, da mora te najprej sporočiti zunanjim ministrom Francije, Anglije in USA; pa tudi, ko bo to opravljeno, še ne bo nič jasno, ker bo treba počakati še nekaj mesecev. ŠELE tedaj se bo videlo, ali se"mrzla vojna" more končati,, ne da bi se spremenila v pravo vojno. Lie je pred vrnitvijo v USA (tja se mu nič ne mudi, ker potuje na parniku, povdarjajoč, da je izbral to prometno sredstvo, da bo imel dovolj časa za razmišljanje) že govoril s francoskim zunanjim ministrom Schumanom. Po tej konferenci je **Schuman** odločno odklonil vsak poskus pritiska ali grožnje in v imenu Francije povdaril, da francoska vlada nikdar ne bo pristala na nobeno "izsiljevanje". Francija, ki je v skupini zahodnih zaveznikov na tretjem mestu, je prva odklonila "izsiljevanje", ki ga v svojih pogojih očevidno prinaša Lie iz Moskve. — Lie računa na dolgo dobo obravnavanja moskovskih pogojev; USA in Anglija bosta verjetno zavzeli še odločnejše stališče, kakor pa ga je mogel podati Schuman.

Do jesenskega zasedanja glavne skupščine UNO bodo tedaj predelavali Stalinove pogoje. **Na zahodu menijo, da bo ta doba koristna za tiste, ki morajo dohiteti tisto, kar so zamudili, na vzhodu pa računajo, da bodo z dozdevnimi predlogi za mir razbili enotnost zahoda;** manjše države bi, po moskovskih računih, morebiti skušale kreniti v politiko nevtralnosti, ako bi USA le za drobec odnehale s svojo politiko gospodarske in oborožene pomoči Evropi. — Velik uspeh pa je vsekakor že v tem, da na zahodu tvegajo zaporedna priznanja svoje slabosti in nepripravljenosti, Stalin pa tega dejstva ne izrabi. Saj včasih nekatera priznanja in izjave skoraj da izzvenevajo kot vabila, da naj preide v napad. Morebiti pa Stalinova vojska tudi nima vsega tistega v rokah, kar bi ji vkljub šibkostim na zahodu zagotovilo popoln uspeh.

BRADLEY: TRUMANU VSA POLNOMOČJA ZA "KRITIČNA LETA"

Vrhovni šef ameriškega štaba, gen. Bradley je v govoru na zborovanju ameriške trgovske zbornice in gospodarskega kluba v San Franciscu ob priliki prvega "Dne ameriške vojske" izjavil, da bo *"ZSSR verjetno že v nekaj letih imela zadostno zalogo atomskih bomb za bombardiranje katerega koli področja, ki si ga bo za to izbrala."* Za učinkovito obrambo proti "atomskim črnoborzijancem" je Bradley predložil načrt v štirih točkah:

1. Pripravimo svojo lastno obrambo tako, da noben napad na USA ne bo uničil tega skladišča zahodnega sveta.

2. Pripravimo se skupno z našimi tovariši v Atlantskem paktu tako, da bomo ustvarili Evropo, ki bo zadosti močna, da se ne bo pustila pregaziti od sovjetskih tankov.

3. Podprimo vsako državo izven železne zavese, da bo dovolj močna, da se bo ustavljala komunizmu in tako preživela nevarno dobo.

4. Zagotovimo narodom, ki ječe pod sovjetskimi "ljudskimi" režimi, da jih bomo podprli, ko bodo metali suženjske verige raz sebe.

Bradley je dodal, da *USA "ne bo več pristala na pomirjenje na Labi ko bo čas prišel"*. Zahteval je tudi, da kongres in zbornica čim prej odobrita *vsa polnomočja predsedniku Trumanu za "kritična leta"*.

Fiesta de la Independencia Argentina

La revolución de Mayo del año 1810 es el advenimiento más importante en la historia nacional argentina. Los grandes patriotas de antaño CORNELIO SAAVEDRA, MANUEL BELGRANO, JUAN JOSE CASTELLI, MIGUEL DE AZCUENAGA, DOMINGO MATHEU, JUAN LARREA, BERNARDINO RIVADAVIA Y OTROS DECIDIERON SOBRE EL MOMENTO HISTORICO EN QUE LA NACION TENIA QUE TOMAR LA SUERTE DE SU EXISTENCIA EN SUS MANOS, PONER FIN A LA DOMINACION ESPAÑOLA Y EMPRENDER EL CAMINO DE LA INDEPENDENCIA.

EL EJERCITO NACIONAL APOYO ESTE ACTO y contribuyó a que el virrey español Cisneros se inclinara.

TODOS ESTOS ACONTECIMIENTOS SE CONCENTRARON FRENTE AL CABILDO DE LA PLAZA DE MAYO; EL 25 DE MAYO ELLOS CULMINARON EN LA CONSTITUCION DE LA PRIMERA JUNTA.

Desde entonces pasaron 140 años. La República Argentina emprendió un camino de grandeza que la condujo a la situación actual de un Estado moderno, grande y libre. Su voz en la familia de otras naciones civilizadas tiene un gran prestigio,, creciendo siempre.

SU INDEPENDENCIA POLITICA EN ESTOS ULTIMOS TIEMPOS FUE REFORZADA Y COMPLETADA POR LA INDEPENDENCIA ECONOMICA, LOGRADA POR LA OBRA DEL GOBIERNO DEL PRESIDENTE DE LA NACION,, GENERAL JUAN D. PERON. BASADO EN ESTE PROGRESO EL PUEBLO ARGENTINO PUEDE TRANQUILO SEGUIR SU CAMINO HACIA UN PORVENIR SOCIALMENTE JUSTO, FELIZ Y NACIONALMENTE PROMETEDOR.

Los inmigrantes eslovenos anticomunistas tienen en la Argentina su nueva patria; por su trabajo y contribución de sus posibilidades a la grandeza de la Argentina, ,construyen nuevos fundamentos por una vida mejor y feliz. El trabajo honesto y la observación de todas las leyes y tradiciones argentinas los anticomunistas eslovenos creen de merecer las bondades de la hospitalidad argentina. Con este motivo los inmigrantes eslovenos festejarán junto con el pueblo argentino las grandes efemérides nacionales, ,rindiendo homenaje a todos los que en 1810 fundaron la Argentina grande, libre y feliz.

Praznik Argentinske Neodvisnosti

Majska revolucija leta 1810 je najvažnejša prelomnica v argentinski narodni zgodovini. Tedanji argentinski rodoljubi in vodilni možje CORNELIO SAAVEDRA, MANUEL BELGRANO, JUAN JOSE CASTELLI, MIGUEL DE AZCUENAGA,, DOMINGO MATHEU, JUAN LARREA, BERNARDINO RIVADAVIA IN DRUGI SO UGOTOVILI, DA JE NASTOPIL ČAS, KO SE MORA NAROD OTRESTI TUJE, ŠPANSKE NADVLADE IN PREVZETI VODSTVO NADALNJE USODE V SVOJE ROKE.

Zahtevo naroda po popolni svobodi in neodvisnosti je PODPRLA NARODNA VOJSKA in tako pripomogla, ,da je ted. španski podkralj Cisneros moral popustiti.

VSI TI ZGODOVINSKI DOGODKI SO SE ODIGRALI PRED CABILDOM NA MAJSKEM TRGU IN SO DOSEGLI VRHUNEC 25. MAJA, KO JE ARGENTINA DOBILA SVOJO PRIMERO JUNTO.

Od tedanjih dni pa do današnjih časov je minilo 140 let. V tej dobi je Argentina od tedanje gospodarsko izrabljane španske kolonijalne posesti postala sedanja moderna, velika in svobodna Argentina, ki v zboru velikih narodov igra vedno važnejšo vlogo.

NJENO POLITIČNO NEODVISNOST, PRIBORJENO V PREJŠNJEM STOLETJU, JE DOPOLNIL SEDANJI PREDSEDNIK REPUBLIKE GENERAL JUAN D. PERON ŠE Z GOSPODARSKO NEODVISNOSTJO IN JI DAL TAKO TRDNE TEMELJE, NA KATERIH SEDAJ ARGENTINSKI NAROD V SOCIALNI PRAVIČNOSTI GRADI SVOJO ŠE LEPŠO BODOČNOST.

Argentina je sedaj tudi nova domovina slov. protikom. beguncev, ki so v njej dobili vse možnosti, da si lahko v polni svobodi obnavljajo domove in ustvarjajo novo življenje. S svojim poštenim delom in spoštovanjem njenih postav in narodnih tradicij ji izkazujejo hvaležnost za to plemenito človekoljubno dejanje. Zato se bodo tudi skupno z vsem argentinskim narodom te dni spominjali velikih in nesebičnih argentinskih rodoljubov, ,ki so z majsko revolucijo leta 1810 ustvarili to veliko svobodno in svobodoljubno Argentino.

PISMO IZ USA

Dragi g. urednik!

Ko pišem to-le pismo, se v Londonu razgovarjajo zunanji ministri Zedinjenih držav, Velike Britanije in Francije, kaj bo, če se Brdavs v Moskvi ne ukroti. V nič kaj veselem razpoloženju ne pišem teh vrstic. Kdor si živo želi osvoboditve svoje domovine, tudi živo občuti ob takih razgovorih, kot je ta londonski, da smo še v zelo megleni negotovosti. Dajte, da dam duška tem svojim mislim! Morda komu tudi o Ameriki kaj pojasnijo.

Iz Londona bomo spet slišali nekaj junaških besedi, kakor smo jih tako navajeni, kake Krpanove sekire pa ne bomo videli. Poostrili bodo mrzlo vojsko, ki se je Rusi, navajeni na mraz, ne boje bogvekaj. Povedali bodo, da nič več ne odnehajo, ko ves svet ve, da so pet let samo odnehavali. Brali bomo, da je Acheson pripravljen pomagati proti komunistom v Indokini, potem, ko je dolgo mislil, da treba komunistom pomagati priti v vlado na Kitajskem. Pesem, ki jo znamo iz Evrope. Ko so prepustili komunistom velik del Srednje Evrope in večino Balkana, so šli reševat rob Balkana na Grško. Kljub vsem lepim besedam je eno gotovo: **Londonska konferenca ne bo rešila vprašanja, ali je mogoče z mrzlo vojno zlomiti pohod komunizma dalje na zapad, da ne govorimo o kaki osvoboditvi narodov, ki jih je komunizem zasužnjil za železnim zastorom.**

Nezaupanje je mora, ki leži na vsaki potezi zunanje politike. Svetovna vojna ni samo zrušila držav in mest, zrušila je tudi mednarodno zaupanje. Poljaki in drugi za njimi so bili prepuščeni samovolji Vzhoda kljub vsem obvezam Zahoda. Tega se ne da tako hitro pozabiti. Čudijo se na primer, da Švedi ne marajo v Atlantski pakt. Zgledi po velesilah zapuščenih držav preveč strašijo. Ali naj Švedi riskirajo, da jih Rusi sterejo kot svoje sovražnike, zapadni svet pa bi jim izrekel svoje obžalovanje, da ne more zanje ničesar storiti?

Nezaupanje pa preganja tudi Amerikance doma v Z. D. **Koliko naj zaupajo zunanji politiki svoje države v boju s komunizmom, če prav tisti, ki vodijo sedaj mrzlo vojno s Sovjetijo, še pred par leti niso videli potrebe odpora proti rdeči nevarnosti in so dejansko v slučaju Kitajske po svoji neuvidevnosti igrali Rusom v roke?** Ali so se popolnoma spreobrnili? In če so se, ali so se tudi kaj naučili?

Mnogo čitani magazin **"The Saturday Evening Post"** pove to misel 6. maja takole: "Departament-u of State (zunanjemu ministrstvu) načeluje Dean Acheson, ki je še junija 1946 svetoval, naj se gospodarska pomoč Kitajski daje po vladi, ki predstavlja popolno in pravično vse pomembne kitajske politične elemente, **tudi kitajske komuniste.** Šest mesecer pred tem pa je v New Yorku na zborovanju, ki mu je botroval Narodni svet sovjetsko ameriškega prijateljstva, poročal poslušalcem, **da ni objektivnega razloga za misel, "da bi mogli ameriški in ruski interesi sedaj ali v bodoče trčiti skupaj"** — "Vsi — nadaljuje list — včasih slabo uganemo in Acheson sam sedaj pač bolje razume ruske načrte, toda leta 1945 je bilo res že precej pozno za državnega podtajnika ugibati kaj takega". Potem pa list sklepa, **da tudi o možeh v ameriški diplomaciji velja: Po njih sadovih jih boste spoznali. Po tem, kar so dosegli, se da reči o njih, da so bili tehtani in lahki najdeni."**

To so ostre besede, ki jih bero milijoni. Tudi v Evropi vedo o boju proti Achesonu v Z. D. In to povečuje negotovost. Če mnogi doma z nezaupanjem gledajo na svojega državnika, kako naj zaupajo v njegove besede v tujini? V Londonu razpravljajo trije možje brez trdne opore. Anglež Bevin mora računati, da more njegova nestalna vlada vsak trenutek pasti na kakem glasovanju, francoski Schuman sedi v vladi brez večine in ubogi Acheson ne ve, kdaj ga more val nezaupanja proti vsem liberalcem, ki so pred par leti stregli komunističnim prijateljem, odnesti. Kaj naj si upajo skleniti ti možje, da bi Politbiro-ju v Moskvi res šlo živo pod kožo?

V boj proti Achesonu in demokratski strankarski mašini, ki ji načeluje Truman in ki je pustila komunističnim prijateljem toliko besede v zunanji politiki, je na svojo roko in na precej rokomavhovski način posegel republikanski 41 letni senator Mc Carty. V svojih govorih je obdolžil Departament of State, da je tam še vedno cela vrsta komunistov in da so v njegovi službi celo sovjetski špijoni. Prišlo je do preizkave v posebnem senatnem pododboru, ki pa doslej teh komunistov še ni dobil. Departament of State trdi, da je že davnaj vse komuniste pometal iz službe in tudi 91 homoseksualcev, ki da so bili slab varnostni riziko. Delo tega odbora še ni končano. Kaj posebnega tudi ne bo našel. Večino v odboru imajo vladni demokratje in tudi v Ameriki drži, da vrana vrani ne izkljuje oči. Poleg tega pa je res težko dokazovati, da je kdo pravi komunist, če pa je bil samo njih nezaveden pomagač takrat, ko je bilo moderno ploskati vsemu, kar je Moskva želela. Le spomnimo se, kako je bilo v Sloveniji! Koliko "koristnih budal" je bilo srečnih pred vojno in med vojno, da so bili v komunistični senci, pa niso nikoli prestopili praga rdečih svetišč. Nič novega pod soncem; tudi v Ameriki ne. Sedaj je moderno, da vsak taji, da bi bil kdaj komunistom pomagal.

Pretepaški način napadanja je Mc Carty-ju na ugledu mnogo škodoval. Mož je preveč govoril in marsičesa, kar je trdil, ne more dokazati. To seveda vladni propagandisti izrabljajo v obrambo režima. Boj se je razvil z vso surovostjo. Pri imenovanem senatnem pododboru je prišlo do medsebojnih obračunavanj, ki so dobra za vsako beznico. Zmerjanja in neresni medsebojni očitki so se ponavljali v javnosti in celo v senatu. Prvo darilo za obrekovanje bi brez dvoma dobil v tej tekmi senator Chavez iz New Mexico. Ta je v senatu bivšemu komunistu Budenzu, nekdanjemu uredniku glavnega komunističnega glasila v Ameriki, ki je zapustil komuniste in se vrnil nazaj v naročje katoliške cerkve, naštel vse grehe, ki jih je kdaj v življenju storil. Budenzov sedanji neodpustljivi greh je, da je pričal v imenovanem odboru, kar ve o komunistih. Pričal pa je pod kaznijo, da mora povedati, kar ve. Rektor Forhamske univerze, kjer sedaj Budenz predava, je izjavil, da niti komunistični napadi na Budenza, ko se jim je ta odpovedal, niso bili tako zahrbtni in obrekujoči kot surovosti častitljivega senatorja. — Kadar se spomnimo divjih staroslovenskih političnih bojev, naj nam bo v tolažbo, da v Ameriki tudi danes ni niti za las boljše. Raje slabše.

Pri vsem tem je velik del javnosti le mnenja, da je sicer malo previdni in ne posebno natančni Mc Carty le nekak junak, ki si upa javno povedati, kako mnogih napak ameriške politike je krivo tisto polpreteklo ljubimkanje raznih liberalnih krogov s skrajnim levičarstvom.

Ni dvoma, da so komunisti lahko veseli, ker so veliko pripomogli h gori označenemu nezaupanju in moreči negotovosti v zapadnem svetu. Pa nam more na drugi strani dati poguma prav tako nedvomno dejstvo, **da je odpor proti komunistom v Z. D. v resnici vedno večji.** Omenil sem že, da danes vsak taji, da je bil kdaj v stikih s komunisti, če le more tajiti. Pa je to tajenje mnogokrat brezuspešno. **Znana FBI (Federal Bureau of Investigation), neke vrste tajna policija pri justičnem oddelku (ministrstvu), ki jo uporabljajo za preiskavanja, najde pota do tudi zelo skritih komunističnih gnezd.** Morda bo koga zanimalo, kako je tak zaupnik FBI — Slovenec — sedem let igral komunista, da je mogel vse natanko poročati. V Zbornici poslancev "Odbor o neamerikanskem delovanju" preiskuje zlasti komunistične organizacije in njih delo. **Ta odbor je sedaj izdal 157 strani obsegajočo knjigo s pričevanji Mateja Cvetiča, Slovenca iz Pittsburgha.** Pred tem odborom je Cvetič izrečno pričal, da je slovenskega izvora in da sta njegov oče in mati prišla iz Slovenije. Leta 1941 mu je FBI naročila, naj se seznani s komunisti. To je tudi storil. Povsod je pridno zagovarjal komunistično linijo in že leta 1943 je bil spoznan za vrednega, da ga sprejmejo v komunistično stranko. Tako je sedem let vodil komuniste za nos in poročal zlasti o njihovem delovanju v zapadni Pennsylvaniji, v takoimenovanem **Ameriškem slovanskem kongresu, v Združenem odboru južnoslovanskih Amerikancev** in v podobnih organizacijah, ki so bile popolnoma odvisne od rdečih. Marsikateremu Slovencu bo neprijetno, da je prišlo na ta način na dan, da je komunist, **tako na primer urednik clevelandske "Enakopravnosti" Boštjančič. Tudi Lojzetu Adamiču bo neprijetno, da sedaj javnost ve, kako so njegove knjige pred natisom komunisti odobrili,** kakor versko knjigo odobri škof pred natiskom. Pa ni Cvetič edini tak zaupnik FBI.

Če smo zgoraj govorili o nezaupanju in negotovosti, nam daje upanje ta naraščajoči odpor proti komunistom. Upajmo, da ta odstrani še marsikoga, ki je vzrok do sedanjega nezaupanja in da tako polagoma izgine neprijetna negotovost tudi v ameriški zunanji politiki.

F. R.

IZ TEDNA V TEDEN

FLRJ je v svoji polemiki z ZSSR objavila, da sovjeti zbirajo na bolgarski meji številne čete, katerih prisotnosti pa si ne znajo Jugoslovani razložiti. — Ko so Tita te dni vprašali, ali pričakuje kakršne koli akcije s strani ZSSR, je dejal, da **"ZSSR ne bo pod nobenim pogojem hotela veljati za napadalko".** Priznal pa je, da mu Moskva s svojim rovarjenjem povzroča malenkostno notranjo škodo pri izgradnji socializma, ne more pa zanetiti revolucije. O začetkih spora med njim in Moskvo je dejal, da izvira še iz časov pred II. svet. vojno in da se je z vzpostavitvijo FLRJ le izvedel, predvsem zaradi različnosti gledanj o vlogi malih in velikih držav socialistične demokracije.

FLRJ je tudi obsodila Češko, češ da z nasiljí in mučenji ter ubijanji hoče pridobiti med Jugoslovani, bivajočimi na Češkem, odpadnike od FLRJ.

Milivoj Boroz, let. poročnik kom. Jug. Armade je postavil nov svet. rekord v skakanju s padalom — 75 skokov iz višine 300 m v 15 urah,, 44 min. in 55 sek.

FLRJ in Grčija sta izmenjali poslanike; v Atene bo šel **Šerif Šehovič** in v Beograd **Demeter Pappas;** od obeh poslanikov, poklicnih diplomatov, pričakujejo mnogo uspehov.

V okviru jug.-zah. nemške trg. pogodbe bo Nemčija izvozila v FLRJ za 1 mil. in pol tekstilnih izdelkov. Iz FLRJ bodo pa izvozili blaga v vrednosti 4 mil. dolarjev in pol.

★

Češki delegat pri Združenih narodih Vladimir Houdek je obrnil hrbet svojim kom. oblastnikom ter tako sledil v emigracijo svojemu predhodniku **Papaneku,** ki je iz istega mesta odstopil lani.

Romunska kom. vlada je zahtevala od ameriške odpoklic nekaterih uradnikov ambasade v Bukurešti, češ da se pečajo s špijonažo.

Madžarska je izgnala tri uradnike angleške ambasade, očitajoč jim špijonažne posle; Angleži so doslej zahtevali kot protiakcijo samo odpoklic enega madž. uradnika na ambasadi v Londonu.

★

Dr. Jachym,, kardinalu Innitzerju določeni naslednik v dunajski nadškofiji, ki je sredi posvetilnih obredov odklonil škofovsko čast, je bil te dni v Rimu posvečen za škofa in bo nastopil svoje mesto ob strani kardinala Innitzerja na Dunaju.

Giuseppe Garibaldi, nečak ital. borca za svobodo, general in udeleženec I. svet. vojne, kasneje emigrant in pod Ducejevo komando v zaporu, **je v starosti 70 let umrl v Rimu.**

Nenni, vodja levičarskih socialistov, povezanih s Togliattijem, je izjavil, da bodo njegovi socialisti v primeru ital. udeležbe v vojni, pozvali narod na upor proti sedanji oblasti.

Ital. gen. Guido Battisti, ki se je te dni vrnil iz sovj. ujetništva, je mnenja, da bodo Sovjeti, ako pride do vojne, **pregazili Evropo v 14 dneh,** sodeč po dosedanjih pripravah.

V Firenzah se je pričelo zasedanje UNESCO-a (Mednar. vzgojne in kulturne organizacije) z udeležbo 56 držav, od katerih pa pričakujejo izstop Češke, Poljske in Madžarske zaradi navzočnosti kitajskega nac. delegata.

★

V Avstriji bodo v smislu sklepov lond. konference prevzeli v zah. zonah oblast civ. komisarji namesto voj. poveljnikov; upoštevali bodo tudi avstrijsko prošnjo za omiljenje okupacijskih stroškov, medtem ko so Sovjeti takšno prošnjo avstr. vlade odločno odbili.

Berlinski župan Reuter je v posebnem pismu **Adenauerju** slednjega naprosil, naj vendar doseže, **da bi bil tudi Berlin vključen v Evropski svet.**

Zah. nemška vlada bo o vstopu v Evropski svet sklepala 6. junija, kakor javljajo iz Frankfurta. Odobrila pa je v celoti Schumanov predlog o organizaciji francosko-nemške težke industrije.

Angl. in amer. okupacijska oblast sta temeljito omejili možnosti prostega gibanja sovj. voj. delegacije.

Nemška vlada pripravlja posebno vlogo na sovj. vlado, v kateri bo dokazala obstoj še vsaj 400.000 ujetnikov v ZSSR.

Po odredbi sovj. voj. oblasti bo avtomobilska cesta med Zah. Nemčijo in Berlinom za Binkošti zaprta za promet nemških in zav. vozil.

Nemški begunci iz vzhodnih pokrajin zahtevajo sestavo posebne begunske vlade, ki naj zastopa njih interese v skupnih nemških akcijah, zlasti pa pri zaveznikih.

Francoski zun. minister Schuman je v nadaljevanju svojega predloga o združitvi nemške in francoske težke industrije, o katerem pravi Adenauer, da odstranja spore med Francijo in Nemčijo zaradi Posaarja, dejal, da morajo k temu njegovemu predlogu pristopiti še Anglija, Italija ter države Beneluxa.

Franco je zaprosil za posojilo pri Export-Import banki. Obliko posojila še študirajo.

★

Veliko presenečenje je povzročila v Angliji in svetu navzočnost 20 sovj. ribiških ladij, ki so nekaj dni pred pričetkom pomorskih manevrov zah. zaveznikov zaplule v Rokavski preliv ter nadaljevale pot v smeri proti Črnemu morju, kamor gredo "okrepit tamošnjo floto", kot je dejal poveljnik sovj. matične ribiške ladje.

Feldmaršal Wawel, nekdanji poveljnik v Sev. Afriki, je nevarno zbolel.

Laboristična vlada, ki se zaveda nujnosti priprav novih volitev v parlament, je te dni imela posvet vseh vodilnih mož stranke, na katerem so zmagali zamerni elementi, zagovarjajoči misel, da je s podržavljanjem industrije trenutno treba prenehati.

★

Turška vlada, ki je pri volitvah propadla, je odstopila ter bo nova sestavljena v teku prihodnjih dni. Za predsednika republike bo izvoljen predsednik zmagovite stranke demokratov **Dželal Bajar.** Njegova stranka je dobila v celoti 434 mandatov od 487.

★

Šef amer. mornariškega štaba admiral Sherman je z ozirom na vedno močnejšo sovjetsko mornarico poudaril, da se mora USA tudi na morju pripraviti na "neprijetna presenečenja", če ne bo svoje vojne mornarice vzdržala na višini, ki je potrebna. Poudaril je, da **"Sovjeti računajo, da ne bodo napadeni, pač pa čakajo na gospodarski propad USA, na vojaško oslabitev, politično zmedo in nesporazume med zahodnimi silami, nakar bi jim bil uspeh zagotovljen."** Proti tem nevarnostim je Sherman postavil **gospodarsko, politično in vojaško enotnost** med USA in zahodnimi državami in zaključil, da "naj si zapomnimo, **da si ne želimo vojne, pač pa nas previdnost sili, da nanjo mislimo."**

★

V amer. pristanišču South Amboy v New Jefseyu je pretekli teden prišlo do silne eksplozije protitankovskih min, ki so jih nalagali na ladje za Evropo. Nesreča, katere vzroke še ugotavljajo, je zahtevala več desetin mrtvih in nad 400 ranjenih, medtem ko niti eno poslopje ni ostalo ne poškodovano. Pristanišče je popolnoma porušeno. Zaradi visokega stebra dima, ki se je v višinah razlezel v obliko klobuka, je bilo prebivalstvo prepričano, da je padla na mesto sovjetska atomska bomba in da se je že pričela vojna. Zaradi silne panike je morala nastopiti policija na konjih, da je napravila red.

★

V Boliviji se je vojski posrečilo zadušiti upor komunističnih in drugih revolucionarnih elementov ter vlada spet popolen mir. Policija je zaprla večje število kom. vodij, v La Pazu 380, po deželi nad 200.

★

Starodavno mesto Cuzco v Peruju je v soboto potres porušil skoro do tal. Nesreča je zahtevala nad 100 smrtnih žrtev. Poškodovan je tudi tempelj sonca, zgodovinsko svetišče Inkov.

★

V Washingtonu so objavili, da bo USA z vso naglico zvečala svoj vojaški potencijal, zlasti letalstvo in mornarico. USA bo letno zagotovila zahodni Evropi nad 1 milijardo dolarjev vojaškega materijala, dokler Evropa sama ne bi bila dovolj močna. Objavljeno je tudi bilo, da zaenkrat še nobena evropska država ni zahtevala od USA atomskih bomb, "res pa je, da je USA izdelala veliko število **'miniaturnih atomskih bomb',** ki jih lahko prenašajo lovska letala z veliko hitrostjo."

★

Na predlog ameriškega šefa štaba **generala Bradleya** je predsednik Truman zahteval od kongresa **podaljšanje zakona o dveletni obvezni vojaški službi v ameriški vojski.** Vojaški odbor poslanske zbornice je že izglasoval podaljšanje tega zakona.

ARGENTINA

Predsednik general Peron je pred dnevi sprejel peronistične poslance in senatorje iz prov. Bs. Aires. Vsem je čestital k uspehom, ki so jih s svojim dosed. delom dosegli za napredek te province, ki po svoji ureditvi in delavnosti lahko služi za vzgled ostalim argent. provincam.

Predsednik general Peron je v nedeljo odpotoval s svojo gospo soprogo na predsedniški jahti v Parana, kjer je v torek prevzel guvernerske posle novoizvoljeni guverner gral. **Ramon Albariño.** Predsedniški dvojici so v Parana priredili slovesen sprejem.

Vlada je sprejela ostavko, ki jo je podal na svoj položaj glavni tajnik v prosvetnem min. **Carlos Frattini.** Ostavke je podalo še več višjih uradnikov v tem min. Njihova mesta so začasno zasedli uradniki iz pravosodnega min.

V min. za delo in soc. skrbstvo so prejšnji petek podpisali novo pogodbo o zvišanju mezd delavstvu v živilski industriji. Navzoč je bil tudi predsednik **general Peron z gospo soprogo,** ministri, poslanci in senatorji V svojem govoru je naglašal, ,da soc. struktura moderne družbe ne more biti več vklenjena v stare forme. Novi časi nalagajo tako državi,, kakor tudi vsem ostalim slojem, pridobitnim in delodajalskim, nove soc. naloge in dolžnosti. Zato je pa tudi potrebno, da so organizirani prav vsi sloji. Na osnovi soc. pravičnosti bo možno najti mirno rešitev za vsako vprašanje.

"Argentina je brez večjih težav prebrodila nevarno gospodarsko depresijo v svetu". Tako naglaša ameriško uradno poročilo o stanju argentinskega gospodarstva v letu 1949.

Vlada je uradno objavila, da so zaključeni vsi razgovori med Argentino in USA. Kredit 125 milijonov dolarjev je v celoti odobren. Istočasno pa poročajo iz USA, da je am. vlada pripravljena dati Argentini še nov kredit v višini 70-100 milijonov dolarjev.

V salonih vojnega min. so divizijski generali priredili prijateljsko večerjo svojemu vojaškemu tovarišu predsedniku republike **gen. Peronu** ob priliki njegovega napredovanja za divizijskega generala.

Sir John Balfour, angleški veleposlanik, je imel v nedeljo pred izbrano družbo predavanje o temi: San Martin in njegovi škotski prijatelji."

Ameriška Legija v Bs. Airesu je priredila slavnostno večerjo v čast zakladnemu min. dr. Cereiju.

Med Rio Turbio, ,premogovnim središčem, in pristaniščem Rio Gallegos bo država začela graditi železnico.

Salón 17 de Octubre bodo meseca junija odprli v pritličnih prostorih Podtajništva za informacije predsedništva republike (Subsecretaria de Informaciones de la Presidencia de la Nación) na Avdi de Mayo 760. V njem bo stalna razstava vseh del, ki jih izda ta državna ustanova o delavnosti vlade.

"El Pueblo", kat. dnevnik v Bs. Airesu je v ned. številki objavil daljši članek o preganjanju duhovnikov in bogoslovcev v Jugoslaviji. Poročilo je napisano v zvezi z zverinskim napadom titovih komunistov na duhovnika Jožefa Vedrinjo. V njem list omenja tudi kom. ukrepe proti cerkvenim romanjem.

Maria Eva de Peron, soproga gospoda predsednika republike, bo po vrnitvi iz Parana obiskala več provinc. V Rosario bo 29. maja, v Tucumanu 4. junija, 5. junija v Jujuyu in 6. junija v mestu Catamarca.

Fangio, znani argent. avtomobilski dirkač, je pri nedeljskih mednarodnih avtomobilskih dirkah v Monte Carlu, dosegel prvo mesto. Svojega najresnejšega tekmeca Italijana Ascarija je pustil zadaj kar za cel krog.

Državno podtajništvo za kulturo je pripravilo posebni kulturni vlak, ki bo vozil po vseh argentinskih železnicah in bo prebivalstvo seznanjal z vsemi najnovejšimi kulturnimi, znanstvenimi in literarnimi deli.

V Buenos Aires bo prispela v soboto najnovejša argentinska potniška ladja **"Eva Peron",** ,ki je svojo prvo vožnjo nastopila iz Anglije proti Argentini v začetku tega meseca.

Pravosodni min. Dr. Belisario Gache Piran bo vodil argentinsko delegacijo na mednarodni kongres za kriminalogijo, ki bo v Parizu od 7. - 14. septembra.

OB SLOVENSKIH PLAMENICAH

Že leta 1943 je bilo čutiti, da bodo zapadni zavezniki plačali strahotno ceno za sovjetsko zavezništvo. Takrat je bilo že tudi nam, ki smo mogli le po tretji in četrti roki zvedeti kaj se dogaja v vojni politiki in kaj se pripravlja za čas po vojni, jasno, da hoče Sovjetska zveza drugo svetovno vojno nepričakovano temeljito izkoristiti za razširjenje komunizma in komunistične oblasti.

Bližajočo se pogubo je najbolj čutila Poljska. Njena vlada v inozemstvu je hotela z veličino svojih, to je poljskih žrtev in poljskih zaslug v skupini zmagi nad nacizmom in fašizmom, preprečiti, da bi jo mogle zapadne velesile zapustiti, ko pride kritična ura. Predsednika poljskih vlad sta presedela ure in ure z zavezniškimi državniki in vojaki ter z obilnimi poročili in strokovnimi referati opozarjala na katastrofo, ki so jo sovjeti pripravljali Poljski in vsej srednji Evropi. Poljska diplomacija je delala s skrajnimi napori vseh sil po vseh prestolnicah sveta.

Čehoslovaška vlada v zamejstvu je hodila drugo pot. Beneš in vsi člani njegove vlade so misili, da imajo izbiro samo med nacisti in sovjeti in so se odločili za poslednje. Beneš je zato že kar v začetku sklenil s sovjeti 20. letno pogodbo o prijateljstvu in zavezništvu. Češki uradi so bili v velikem delu pomočniki sovjetskih. Mislili so, da bodo s svojim delom dobili toliko naklonjenost Moskve, da si bodo s tem odkupili svojo neodvisnost in samostojnost vsaj v vseh notranjih zadevah, če bodo že v zunanji politiki po vojni morali slediti moskovskim navodilom. Beneševo ravnanje je bilo predmet hudih kritik med vsemi zavezniki, zlasti so mu njegovo politiko zamerili vsi državniki z evropskega kontinenta. Pa on je vztrajal. Bilo mu je pred očmi samo to kako bo obdržal celotnost ozemlja svoje države in se na tem ozemlju znebil Nemcev in vseh, ki so mu med vojno nasprotovali in hodili drugo pot. Ko je bil v Moskvi slovesno sprejet in se vrnil v London z vsemi sovjetskimi obljubami in podpisi, je mislil, da je igro dobil in bil je srečen in zadovoljen.

Bolgarija, Rumunija in Madžarska so bile v Hitlerjevem taboru in seveda niso imele nobene besede v povojnih načrtih in namenih zaveznikov.

Zastopniki nesrečnih baltskih narodov in držav so se včasih oglasili iz Amerike, kjer, so bili še vedno uradno priznani, ali njihov glas je malo štel in je umiral med grmenjem topov.

Največja slabost jugoslovanske vlade v izgnanstvu je bila v tem, da ni imela nikakih pomembnih vojaških sil, s katerimi bi se edino med vojno mogla uveljaviti. Vendar se je zdelo, da je imela Jugoslavija še največ upanja, da se bo nekako rešila potresa, ki je prihajal iz sovjetskega vulkana. Nihče ni mogel verjeti, da bodo velike sile šle tako daleč v popuščanju, da bodo komunisti mogli dobiti tudi Jugoslavijo. Sicer je tam divjala državljanska vojna, vendar je bila Jugoslavija na glasu kot dežela velikega upiranja nacistom in fašistom, torej zaslužna za zavezniško stvar. ZAVEZNIŠKI DRŽAVNIKI SO BILI TOČNO POUČENI, DA JE KOMUNISTIČNA OSVOBODILNA FRONTA ORODJE MOSKVE in da so jugoslovanski narodi v veliki večini na strani zapadnih demokracij. Vse do konca se je zdelo, da bodo narodi Jugoslavije imeli priliko poslužiti se osnovnih svoboščin, ki sta jih Churchill in Roosevelt slovesno oznanila svetu v Atlantski karti.

Obnašanje britanske vlade in vojne komande je bilo sicer že v letu 1943 skrajno čudno in sumljivo. Britanci so pošiljali svoje vojne opazovalce v Jugoslavijo, se dogovarjali s partizani in četniškimi komandanti, vse mimo vlade, ki so jo uradno priznavali in stalno zahtevali njeno sodelovanje. Koncem leta 1943 se je zdelo, da britanska vlada do škode in neumnosti popušča komunističnim partizanom pod edinim izgovorom , da po njenih poročilih ti ubijajo največ nacistov na tem ozemlju.

Tako britanski kakor ameriški servisi v Evropi so bili gosto predeni z raznimi levičarji, komunisti in njihovi agenti. Sodim, da je velik del vzroka, da sta Amerika in Velika Britanija zadnje poldrugo leto vojne kot blazni pristajali skoro na vse kar so sovjeti zahtevali v uspehih teh agentov. Takrat seveda smo samo sem in tja mogli začutiti škodljivo delo teh ljudi in njihove uspehe. Bila pa je vojna in agenti so uživali glas zanesljivih ljudi in dobrih uradnikov. Naša poročila so imela vedno manj in manj naklonjenih in pozornih poslušalcev in sprejemalcev.

Vsi zunanji dogodki tragedije srednje in jugovzhodne Evrope v zadnjem letu vojne so znani. ZNAN JE ZLASTI TRAGIČEN IN NESREČEN KONEC VOJNE, V KATERI SO DEMOKRACIJE DOŽIVELE ENEGA NAJVEČJIH PORAZOV V ZGODOVINI, KI BO ŠE DOLGO OBELEŽEVAL RAZVOJ MEDNARODNEGA DOGAJANJA IN ŽIVLJENJA NARODOV NA ZEMLJI.

Ko danes mislim na tiste strašne dni, ko je bila zmeda na vojnih pogoriščih tako popolna, da so komandanti zmagovitih armad zap. zaveznikov bili udarjeni s tolikò slepoto, da so pošiljali svoje najboljše prijatelje v klavnico komunističnih krvnikov in tako postali sokrivi masovih umorov, ki gredo v stotisoče, ko danes mislim posebno na najžalostnejše uničenje slovenske narodne vojske, ki jo je zagrešil angleški komandant na Koroškem, si ne morem razložiti tistih dogodkov drugače, kot, DA JE PAČ TAKRAT SLAVILA SVOJO NAJVEČJO ZMAGO LAŽ. Komunistična laž je bila sploh zelo uspešna med vojno in po vojni. Komunistična laž, oprta na sovjetsko silo, je prepričala zapadne odgovorne ljudi, da je med Slovenci in vsemi drugimi narodi Jugoslavije vse nacistom pomagalo kar ni bilo s Titom in njegovim partizanskim gibanjem.

Kdaj in kje so zapadni zavezniki jugoslovanskim komunistom obljubili, da bodo vse njihove nasprotnike izročali, še danes ne vem. Sodim, da ni za to kake posebne obljube, nego, da je vsak komandant postopal po svojem prevdarku. To sklepam iz tega, ker se v Italiji tako izročanje v masah ni vršilo in kolikor

Zbrani okrog Križa in zroč v višine proti nebu prosijo varstva za trume mrtvih legionarjev.

vem tudi v Nemčiji ne. V Italiji je bilo izročenih več stotin ruskih državljanov in vojakov, da bi pa izročali kake druge narodnosti, ni bilo slišati. Pač pa je bilo nekaj jugoslovanskih ljudi izročenih iz Francije.

Povedal sem že, pa naj še ponovim, DA SO BILI ZAPADNI ZAVEZNIKI TOČNO PREDHODNO POUČENI KAKI BODO BEGUNCI, KI SE BODO UMIKALI PRED KOMUNISTIČNIMI ARMADAMI IN BANDAMI PROTI ZAPADU. POSEBEJ JE BILO VSE PRAVOČASNO PREDLOŽENO GLEDE SLOVENSKE NARODNE VOJSKE IN POSEBNA PREDSTAVKA JIM JE TOČNO POJASNILA, DA JE BILA TO SAMO SLOVENSKA PROTIKOMUNISTIČNA OBRAMBNA VOJSKA. Nihče, tudi od Angležev prav nihče, ni dajal prav nikakega znaka, ki bi vzbujal sumnjo, da bi ti fantje in njihovi sorodniki mogli biti izročeni. Nasprotno, vsak, napram komurkoli bi bil jaz omenil tako sumnjo, je bil užaljen kako morem o Angležih kaj takega soditi, ko vendar med njimi živim in delam že več let.

Vse drugo bi bil pričakoval, a prepričan sem bil, da se kaj takega ne bo zgodilo. In nisem bil sam v tem prepričanju. Enostavno nisem srečal zapadnega človeka, ki bi v tem oziru imel kake dvome. VSAK JE SODIL, DA SE TISTI PROTIKOMUNISTIČNI BORCI, KI SE NISO NIKDAR BORILI PROTI ZAPADNIM ZAVEZNIKOM, KAKOR JE BIL TO SLUČAJ PRI DOMOBRANCIH IN DRUGIH ČLANIH SLOVENSKE NARODNE VOJSKE, KOMUNISTIČNIM OBLASTEM NE BODO IZROČALI.

Zato pa je bilo razočaranje toliko strašneje. Zato je bolečina toliko bolj pekoča.

Le Bog Vsevedni ve zakaj je to dopustil. Dokler živimo pa je naša naloga, da se trudimo in prizadevamo, DA BO TA VELIKA NEDOLŽNA ŽRTEV SLOVENSKIH FANTOV, NJIHOVIH SESTER IN MATER IN OČETOV TEMELJNI KAMEN V ZGRADBI NJEGOVIH NAČRTOV Z NAŠIM NARODOM V BODOČNOSTI.

Zmeda v letu 1945 je nastala kot POSLEDICA USODNEGA SODELOVANJA S KOMUNIZMOM MED VOJNO. Bila je to zmeda pojmov, ki je tiste dni bila odločilna in usodna. Prav v isti dobi, ko so padli slovenski fantje, je tudi Velika Britanija prenehala biti vodilna velesila na svetu. ZMEDA IN ZASLEPLJENOST JE BILA TAKO VELIKA, KER SO VELIKE SILE HOTELE IN PRIČAKOVALE, DA BODO TUDI PO VOJNI UREJALE SVET V SODELOVANJU S KOMUNISTI. MI KATOLIČANI VEMO, DA JE VSAKO SODELOVANJE IN PODPIRANJE KOMUNIZMA NAPAKA, USODNA NAPAKA, KI MORE RODITI SAMO ZLO. Dogodki leta 1945 in kasneje neprestano opozarjajo svet s palico in udarci, naj vendar slede nauku papeževemu, ki že pol stoletja prosi in svari pred sodelovanjem in podpiranjem komunizma.

Žrtve stotisočev, ki so koncem druge svetovne vojne padli kot v smrt izdani v usodni temi zmote in zmede pojmov, so ognjeni plameni, ki ožarjajo nadaljni odlomek človeške zgodovine v strašnem svarilu, NAJ VSI LJUDJE BEŽE PRED KOMUNIZMOM IN NJEGOVIM POJMOVANJEM REDA ŽIVLJENJA, ČE HOČEJO SVOJO LASTNO SREČO, SVOJ MIR IN SVOJO SVOBODO.

Mi kar nas je živih bratov in sester nedolžnih žrtev pa bodimo častna straža ob njihovih plamenicah in apostoli za sedanji čas najbolj živo potrebne resnice in spoznanja, DA VSAKO SODELOVANJE S KOMUNIZMOM, VSAKO PODPIRANJE KOMUNIZMA IN NJEGOVIH NAMENOV, VSAKA OMAHLJIVOST V BOJU PROTI KOMUNIZMU RODI SMRTNO NESREČO.

Naši fantje so z žrtvijo in smrtjo poveličali ime svojega naroda, umrli za zmago resnice. Nad njihovimi in podobnimi žrtvami drugih narodov v letu 1945 se je svet stresel kot nad Katynom in zapad se je takrat vsaj nekoliko zavedel kam ga je pripeljalo sodelovanje s komunizmom.

Žrtve so postale plamenice, plamenice razjasnitve in spoznanja, grobovi na križpotju zgodovine.

Od tedaj pojema mednarodno podpiranje komunizma in sodelovanje z njim. Od tedaj se svobodni svet vse bolj združuje proti komunizmu, da bi se rešil. Nedolžne žrtve groznih napak zapada, ki so se rodile iz sodelovanja s komunizmom, so posvetile na pot. rešitve.

Dr. MIHA KREK

SVOBODNA SLOVENIJA
Priloga štev. 5.
25. MAJA 1950.
Año del Libertador General San Martín

Junaška pesem mladcev pred budeča se zoro

(Odlomek zadnjega speva iz najnovejše, ,še neobjavljene pesniške zbirke *Jeremija Kalina: VETRINJSKI TROSPEV* — zborovske rapsodije)

Pozor!
Zapojte v rogove!
Vse godbe: v najvišji zvok!
Gre: Bolečina sama, ovenčana s Slavo Bodočo,
sklonjena k samim tlom; zvezana kot zemlja naša,
bita po svetlih očeh, suvana v bok in pod srce,
padajoč na lica, dvignjena k zadnjemu strelu:
v tilnik zaseka jo krogla, da pade zviška na kupe
živih prijateljskih trupel, ,v zadnje sunke njih krčev,,
za zadnji vzdih trzajoči... Zdaj stopa živa pred nami...
Ne trenemo z očmi, široko strmimo v njih rane,,
v ta mrtvaški sprevod, ,stopajoč po zvokih hvalnic
naših src, ki se vjema z godbo zmagovalne Poloble

Glasovi vseh naših grl pojo kot vihar jim: Slava!
Naj vstopimo se v vaš korak! Popeljemo vas v naš Hram,
ko svet razmajal bo Nov Zvon!
Vsi, o vsi v Panteon!...

Gremó za njihovim hodom in padamo z njimi v prepade:
v gozdovih jeseniških jim z nožem režejo grla,
v Savo skačemo z vlaka, vozeč nas na loko krvavo,
v Kamnitniku padamo v smrt, v Crngrobu Mariji v podnožje,
v Šent Vidu, v mrtvašnici kužni, čakamo zadnjega klica
za zadnjo pot v Kočevje v jame pragozdnih medvedov,
v Celju nam pljujejo v lica, v Teharjih streljajo v žene,
dečad za zabavo nas ubija, za svoje prve strele,
po zadnje gremo v gozdove: v svečavi rudarskih svetilk
pritirajo nas do šahtov zagorskih in vržejo v sklade
črne rude, da z njo, ,spremenimo se v žar src slovenskih...
padamo v kraške kotanje, gnijemo v ječah in kampih,
sekamo rane v hlode, sebi sekamo trdnost,
hrbte nastavljamo bičem, lica pljunkom in udarcem,
a srca zakrivamo v sen najtišje svoje ljubezni,
v sen za zadnjo uro: Svobodo Sloveniji, fantje!

S taktom junaške godbe src naših in naše Poloble
vojska naša mrtvaška okrog svetá koraka,
da spet se postavi na prag pred sleherni dom slovenski...
po Notranjski in Dolenjski, pod Blegašem in Ljubnikom,
po Pohorskih pobočjih, ,med trto Slovenskih goric,
po Krimu in po Blokah, med brezami Bele Krajine...
povsod pred vami — Zmaga, za vami — Slava! Slava!...
V zboru stojimo pred vami: mimohod spremljamo v Hram...

Pozor!
Baklje goreče vžigajo se pred nami
kot zvezde prasketajoče, da noč nam že sije pred zoro:
v rdečem svitu Rašice... dražgoških zlatih oltarjev,
Hinj in Loga in Loža... Sviti kresnic belokranjskih?
Ogenj za — plašč ljudem... O Neronove plamenice!
Vidimo lica ožgana — oči soj je silnejši od žara,
gleda v stoletje naprej — plamen, ki ne bo ugasnil,
zažgan pod telesi v Suhorju, pribitimi na drevesa,...
stražni ogenj s Turjaka, lica rasvetljujoč
ranjencem, ubitim skoz rane s strelom na pragu gostinskem,...
v Cerkljah podirajoči se strop, pod njim svečenikove roke...
Balantičev kres v Grahovem: gorel bo vso Zgodovino,
pesnikom v navdih, zgodovinarjem v kletev,
žerjavica, ki je povžila najžlahtnejše zrno kadila,
za večno gorečo piščal, ki skoznjo nam poje Pesnik...
Gledamo v svit ta goreči — sveče za krstami vodcev —
in zdaj nam je ogenj topov, ki mečejo žar v Grčarice
v žive nastavljene prsi termópilskim branilcem,
s klicem v Smrti — Svobodi!...

Kri ta nam vpije z ognjem
in sveti nam pot v novo zoro: pred njo stojimo v zboru,
pozdravljajoč sveti plamen, ki gre hot ekvator zarje
okrog vsega sveta, da spet nad Triglavom zasine
vedno goreči žar — Svobodne Domovine!...

Pozor!
Šentjernejski fantje... tam Ajdovca moška srenja:
postavljena v vrsto pred cerkev, ki zdaj je le ruševina,
grob živega Boga, izvrženega v živ ogenj:
vsi dvignejo rôke v pozdrav Njemu, ki je v pepelu
in padejo drug za drugim v grob, ki se odprl bo z zoro...
pred njo stojimo tu v zboru in pojemo Slavo tem Smrtim...

Slavo njim in junakom od Svetega Gregórja,
na Travni Gori zaklanim... iz Pudoba in Šent Jošta...
žrtvam na Polici... in pesem najsilnejšo onim,
ki od mize oltarne stopili na Črnem Vrhu so v Smrt:
padli z dlanjo so na srcih kot na tabernakljih,
v njih ustoličen Bog Sam...

(Nadaljevanje na 4. strani)

SLOVENSKA KRI, PRELITA ZA SVOBODO IN DEMOKRACIJO

Slovenska narodna vojska, zbrana v vetrinjskem taborišču na Koroškem, je tiste majske dni po končani vojni vihri čakala na nadaljne dogodke, ki naj bi se razvijali, kakor si jih je protikomunistični svet zamišljal. V takem pričakovanju je slovensko narodno vojsko doletelo izvajanje tajnih konferenčnih sklepov zmagovalcev, ki so kruto odklonili razumevanje borbe slovenskega naroda za dobrino, za katere se je tudi zahodni svet pognal v krvav obračun. Ko je bilo že prepozno, je demokratski svet uvidel, kam je v dneh 27., 28., 29., 30 in 31. maja 1945 poslal samostojno, iz lastnih vrst, pod lastnim poveljstvom in za borbo za slovenske, demokratične pravice organizirano Slovensko narodno vojsko: štiri polke, dopolnilni tehnični bataljon, četo za zvezo in policijsko četo. 12.000 mož je že takrat s krvjo, prelito na najkrutejši način, opozorilo svet na dejstva, pred katerimi šele sedaj odpira oči.

DRUŠTVO SLOVENCEV tudi Vas vabi, da počastite ob peti obletnici spomin naših junakov v dvorani San Jose, Azcuenaga štev. 158, dne 4. junija 1950. točno ob 5. uri popoldne.

Pripeljite s seboj znance in prijatelje!

Kulturno življenje Slovencev v Argentini

O VZPOREDU IGRALSKE DRUŽINE NARTE VELIKONJA

Kako stoji naša kultura? Kakšne cilje imamo, kakšne načrte? Kdo se ukvarja s temi vprašanji? Ali je le besedičenje, kadar priznavamo izredno važnost kulturnemu delu? Ali niso pričakovani sadovi resnega, odgovornosti se zavedajočega kulturnega dela glavna naloga naše emigracije (govorim tu o kulturi duše, srca, nravi in o kulturi duha: znanosti in umetnosti)?

Napovedali so štiri igre: **Hebblovo Genovefo, Jože Vombergarja** predelano **Vodo, Shakespearjevega Romeo in Julijo** in **Medvedovo Za pravdo in srce.**

Kaj so bili razlogi za tako izbiro? Kaj smemo pričakovati od vzporeda?

Tele razloge je umetniško vodstvo navedlo na 2. letošnjem članskem sestanku: 1. **Kakovost**; 2. **njih sposobnost da oblikujejo članstvo družine in občinstvo**; 2. izbrana dela so pač **iz razmeroma omejene vrste**, ki so na razpolago; Vse to bodi **v skladu z nameni, ki vodijo gledališko družino.**

Od petih točk namena v društvenih pravilih sta prvi, najvažnejši vsebovani v prvih dveh tu naštetih razlogih. Kakovost del zahteva 1. točka namena: Gojiti gledališko umetnost v skladu s katoliškimi načeli. **Umetnost torej.** 2. točka pa pravi: Članstvo in občinstvo nravno in narodnostno vzgajati.

I.

Kvaliteto daje odrskemu delu najprej in predvsem njegova besedno - idejno - domišljijska podlaga. Commedia dell arte in podobne smeri greše v tem, da poženo vso težo na samo igralsko umetnost; ta naj opraviči vsako vsebino in vsako pomanjkanje idej. Še huje je tam, kjer se že v naprej sploh odreko kvaliteti vsake vrste. Zagovori so stari: treba je napolniti blagajno; ljudje žele takih predstav. Kakor da bi bila kvaliteta sovražnik polnih blaganj in človeških želja. Pobaviti se nam je s temi zagovari v 2. delu, tu pretehtajmo vrednost izbranih del.

Hebbel je vrh v glavnem grebenu nemške dramatike: (Lessing) - Goethe - Schiller - Grillparzer - Hebbel - Hauptmann. Njegova višina je doslej bolj nesporna kot Hauptmannova, da o Sudermannu in drugih niti ne govorimo. Res je, da Genovefa ni njegovo najboljše delo. Kako, da je dramatik takega značaja sploh izbral to snov? Kako ustvariti iz krotke srednjeveške legende moderno tragedijo? Za slovenski oder je uprizoritev toliko bolj zanimiva, ker smo jo doživeli v prevodu dr. Tineta Debeljaka, nastalem v Buenos Airesu. Kot izvirnik, tako zveni tudi prevod v angleško - nemško - slovenskem klasičnem dramatskem blanc verzu. Kako zveni, smo čuli na predstavi.

Voda se je v novi slovenski komediji, ki je ostala toga tako kot stara, povzpela malone na mesto, na kakršno je prva doba postavila Linhartovi igri. Avtor se je lotil predelave svojega najljubšega duhovnega otroka. Tudi zato ga bomo spet radi videli na odru, posebno, ker verjamemo, da je predelava uspela.

Pri **Romeu in Juliji** bi bile edine besede, ki mogoče niso izgubljene, tele: 1. Gledališče, v katerem je Shakespeare postal iz gosta domačin, ima v tem eno najtrdnejših jamstev, da že stoji in da ne bo padlo (če smemo obravnavani snovi prilagoditi sv. Pavla izrek). 2. Mislim, da se da le Schleglova "nacionalizacija" Shakespearja pri Nemcih primerjati s pomenom, ki ga imajo Župančičevi prevodi za prenovitev in vzpon našega odrskega in s tem književnega jezika sploh.

Medved je doslej največ storil za našo zgodovinsko tragedijo. Kdor išče slovenskih junaških oseb in dejanj izpred dobe 1941 in dalje, se mora zateči k južnoslovanskemu Schillerju. Pri njem sicer ne bo našel iste poetične sile, pa tudi ne kantovskega "idealizma".

Štiri kvalitetna dela torej. Repetoar je zaokrožen in pretehtan, po vsebini in razpoloženju dovolj raznolik. Slovenski dramatiki daje močan poudarek.

II.

S tem, da so na sporedu dela z umetniško vrednostjo, je zgrajen tudi temelj za vzgojo — morda bi kdo rajši rekel: za obogatitev ali za plemenitenje članov gledališke družine in občinstva. Dolžnost umetniškega vodstva, režiserjev in igralcev je zdaj v tem, da zajamejo še z igralskimi sredstvi čim več umetnosti. V ta namen so si določili za letos samo štiri dela: vsako delo je treba temeljito naštudirati. Končajmo z improvizacijami! Želeti je, da bi si IDNAVE poiskala manjšo dvorano, kot je San Jose in da bi vsako igro vsaj enkrat ponovili: ponavljanje predstav je uspešno sredstvo za izpopolnjevanje nastopajočih.

Tako je upati, da bodo uprizoritve dosegle določeno stopnjo umetnosti. Ako so v besedilu in interpretaciji izključeni zmotni nazori in izločene umazanosti — v obravnavanem repertoarju je tako — in se ob predstavi z odra v dvorano preliva dovolj tega, kar se po pravici imenuje umetnost, potem gledališče **vrši svojo nalogo.** Kajti po svojem bistvu samem umetnost redno vzgaja; vzgaja toliko bolj učinkovito, ker so njeni vzgojni prijemi neopazni.

In zdaj nekaj malega o polni blagajni in o tem, da so ljudje neobčutljivi za lepoto in da si žele omlednih stvari. Nekaj malega bo dovolj, ker se je o tem po svetu in pri nas že preveč pisalo in govorilo. Cankar je ob svojem času moral izdati Krpanovo kobilo, po prvi svetovni vojni je na mesto Krpanove kobile (Govekarjeve, ne Cankarjeve) stopila predvsem opereta, če le mogoče "revialna."

Ali je bilo narodno (!) gledališče takrat, ko je po odru peketala omenjena kobila, ali ko so šlagerji revialnih operet tisoč in prvič dajali takt in so dovtipi raznih kalibrov velevali smeh — ali je bilo gledališče polno? Bilo je, ponavadi je bilo. Prav tako pa je bilo polno, ko so dajali Hamleta, Slehernika, Cankarja ali pa n. pr. Klabunda. Polni so varieteji in cirkusi, pa tudi koncerti, pa tudi cerkve. Je torej občinstvo za oboje, ne sledi pa iz tega, da je treba služiti obema vrstama občinstva in vsem njegovim muham.

Na sploh velja, da si žele ljudje lepote in da so ustvarjeni za izpopolnjevanje. Če je kdo po lastni krivdi in po krivdi tistih,, ki kvarijo okus in s tem uničujejo lakoto po lepem, ali ki celo nekake posnetke umetnosti uporabljajo kot ovoj za grdobije (Pij XII. je v zadnjem govoru najostreje obsodil zlorabo umetnosti za to, da daje blesk nečednostim.) izgubil smisel za lepoto, potem moremo storiti zanj samo to, da mu ta smisel vrnemo.

Še natančneje zadenemo jedro vprašanja, če trdimo: dajmo ljudem tega, česar potrebujejo. Zdravim in bolnim. Zdravi si žele, kar potrebujejo, bolnim so se želje obrnile drugam. V življenju, kot ga živimo tu, je naravnost usodno, kaj drug drugemu dajemo. Kje naj se mudi spomin, iz česa naj črpa domišljija in česa naj se v naprej veseliš, ko tvoje najbrž nevajene roke strežejo stroju? Ali naj bodo to plehke stvari ali sočna hrana za duha?

Tudi v tem bodi kulturni delavec gotov: le to naj posredujem in ustvarjam rojakom, kar je vredno, da spoznajo in vzljubijo. Bolj ko je to novo in visoko, večji mora biti pri tem delež pravočasnega obveščanja in neodvisne ter stvarne kritike.

III

Doma je bila vrednost programa odvisna le od načel, ki so mu bila temelj in od cilja, ki si mu ga postavil. Program si sestavil, potem pa segel po knjigah in rokopisih, razpisal natečaj za novo delo ali naročil nov prevod. V tujini ostanejo načela, cilj in želje. Med njimi in njih uresničenjem pa nastane neugodno razmerje: kje so knjige, rokopisi, prevodi in denar? Arhiv IDNAVE je razmeroma bogat, zato je vzpored, ki je nastal iz trenja obeh stvarnosti, idealne in arhivske, kar ustrezen, več: dober. Načrtno prizadevanje za izpopolnitev dramskega arhiva pa ne preneha biti eno najvažnejših med mnogovrstnimi prizadevanji igralske družine. Tudi s te strani se pokaže, kako potrebno je nekaj nabrati v blagajno.

IV.

Kako so v I-III opisani razlogi za izbiro del letošnjega repertorja IDNAVE v skladu z nameni družine, je razvidno iz vsega povedanega. Preostane le še izraziti prepričanje, da so nameni IDNAVE pravilni in realno postavljeni. Če tega ni, je vsaka organizacija v naprej obsojena.

ALOJZIJ GERŽINIČ L. G.

Na spominski proslavi 4. junija t. l. bodo sodelovali: Slovenski pevski zbor GALLUS, združeni slovenski pevski zbori, pianist Anton Soler in razni recitatorji.

JUNAŠKA PESEM MLADCEV PRED BUDEČO SE ZORO

(Nadaljevanje s 3. strani)

O, vse vas spremljamo v Hram...

Dolge so vrste teh Smrti pred našim defilejem
ob katafalku Domovine v času, pred jutranjo zoro,
ki vstala bo izza vislic obešencev ljudskih sodišč,
iz jarkov taborišč, napolnjenih s trupli jetnikov...
Zmagalci od včeraj — danes ovenčani s trnovo krono!
Trupla vaša iz jam — na slavnostne naše ščite,
da slavnostno vas zložimo v Slave Nesmrtne Hram!...

Pozor!
Nagníte zastave!
Globoko!
Še niže! Da segle
bodo v najgloblja brezna, ,v prepade, ki nimajo dna
iz kamna in prsti — iz trupel naših Vetrinjcev!...
O tega poznam! Mojih let je! Iz mojega kraja! Pozdravljen!

Iz vrste me kliče k sebi, vstopim v njegov se korak,
prav k srcu se mu naslonim, da čutim najtišje utripe,
pogledam mu v oči in vidim — njegovo Smrt:

V Šent Vidu je ležal v gnitju, v tvorih in mrzlici kužni,
ponavljajoč svete vzdihe, želeč le popotnico sveto
in materino slovo... V sèn prišel k njemu je Kristus...
v jutru pa prišli so oni: vso noč so na loškem gradu
zalivali sebe z vinom, z zločinom roké, srca z besom,
pljuvali v lica jetnikom, razbijali jim lobanje —
v jutru prišli so ponj, prijatelji vaške mladosti:
"Dobri smo ti, če želiš, te peljemo k materi tvoji?"
Z njim so stopili na voz, peljali se ure in ure,
ustavili se pred domom, poklicali mater iz izbe:
"Tu dajemo zopet ti sina, objemi ga in poljubi!"
Nastavila mu je naročje, razvezali sinu roké so,
plane k nji — v tem prijatelj s kopitom razbije mu glavo
da pade mrtev na prag... (kot pes čuvar pred dom)...
Mati zruši se nanj... Sosed, po igri veseli,
vrže še kletev na oba...

Dotaknem njegovih se ram:
Stopaj! Stopaj! Prijatelj! Odprt na stežaj ti je Hram.
Spomenik za prag v svetišče: Mrtvi čuvar domov!
Slovenska Pietà! Marmor in bron!...

V Panteon!!

Stopamo z mrtvim korakom okrog sveta njihov marš,
na ščitih junaška trupla, ustavljamo se ob katafalku
na straži budeče se zore v pojočem zboru pred vami,
zroč v vaše slavne Smrti, edino dedščino našo,
edino Poroštvo Zmage, ki delež bo naših Mrtvih:
Grad, na kosti postavljen, v brezno, h kostem se sesul bo!
Roka morilca živih pred Mrtvih silo se zlomi!
Ta, ki zravnal vam je grob, sam bo zravnan z zemljo!...
Vaš grob pa se dvignil bo v Hram: sleherni v njem bo — oltar
Domovine Svobodi!...

REZULTATI NOVE POLITIKE NA VASI V SLOVENIJI

Prav pred zadnjimi volitvami so politični elementi morali priznati dosedanji *neuspeh* zadružništva. V volilnih govorih so vso krivdo za napačno postopanje s kmeti zvračali na nižje partijske organe in na nižje zastopnike "ljudske oblasti."

"Svobodni pristop" kmetov v zadruge je bil tudi po njihovem mnenju malo preveč prisiljen zaradi groženj, ki so se jih posluževali vneti borci za socializacijo vasi. "Uspeh" novega zadružništva je bil tako nevaren, da je vrhovno vodstvo moralo popustiti — vsaj začasno — od preveč hitrega in integralnega "pozadruževanja" samostojnih kmetov. Celotna kmetijska proizvodnja je namreč padala tako naglo, da je bila v nevarnosti najskromnejša, racionirana prehrana industrijskega delavstva. Zato so že pred novo setvijo spremenili taktiko, da bi preprečili padanje kmetijske proizvodnje in če le mogoče povečali prehranbeno bazo za prihodnje leto. Dolgo so mislili, da je glavno za obstoj režima dobra oskrba vodilnega osebja (vojske, policije, milice, partijskih funkcionarjev...) in da je možno kmete enostavno prisiliti v zadružništvo brez škode za nekmečko prebivalstvo. Lakota, ki je grozila, bi seveda najhuje in v glavni meri prizadejala kmečko prebivalstvo (kot v Ukrajini 1930-31), toda s tem bi likvidirali tudi neobhodno potrebno delovno moč za proizvodnjo življenskih pogojev industrijskega osebja. Čeprav je partiji usoda kmečkega prebivalstva malo mar zaradi "reakcionarnega mišljenja", t. j. zaradi zvestobe tradicijam in verskemu prepričanju, vendar ji je nujno potrebno za oporo industrializaciji (prehrana delavstva, rezervna delavna sila.) Sovjetska Rusija je sicer iz tega stališča namenoma žrtvovala milijone kmečkega prebivalstva, a je imela prav zaradi številčne pomembnosti svojega prebivalstva možnosti nadomestiti od lakote pomrle ukrajinske kmete z novimi delovnimi močmi. Na ta način so lahko spremenili strukturo velikega dela podeželja: samostojni kmetje so bili odstranjeni; država je prevzela zemljo in jo razdelila v kolhoze in v sovhoze. Namesto posestnikov so delali najeti kmečki delavci.

PADEC KMETIJSKE PROIZVODNJE

Partija je hotela hitro izvesti svoje načrte za socializacijo vasi. Toda prav zaradi nepočakanosti in zaradi nerazumevanja poljedelske proizvodnje v naši deželi — ki ni zgolj gospodarski pojav, temveč kompleks socialnih, psiholoških, tradicijskih... faktorjev—, *je zagrešila vrsto grobih, naravnost smešnih napak.* Istočasno je stremela dvigniti proizvodnjo, uveljaviti socialistični sistem, zmanjšati število v kmetijstvu zaposlenega prebivalstva, zmanjšati kupno moč kmetov, doseči njih lojalnost do režima, privzgojiti jim kolektivističnega duha, zahtevati od njih intenzivnejše delo na polju, ,sodelovanje pri nekmečkih gradbenih akcijah (ceste, zadružni domovi, železnice)...

Če je bil kmet v monarhistični Jugoslaviji silno zadolžen, je v komunistični Jugoslaviji postal najnižji element, na katerega konec koncev pritiskajo vsi najhujši in najslabši rezultati sedanje komunistične socialne in gospodarske politike. Kmet *mora* obdelovati zemljo za državo, gojiti živino za državo, biti *mora* rezervna delovna sila za vsa tista dela, za katera država oziroma "ljudska oblast" ne dobi nikjer drugje delovne sile... a za vse to podložništvo dobiva vedno manj protiuslug. Vezane cene, ki mu jih določi država mu ne dajo niti toliko izkupičkov, da bi mogel plačati davke. Vse te nevšečnosti in ta izkoriščanja imajo tudi ta namen, da bi vse še neodvisne kmete prisilili v zadruge, oziroma, da bi dobili povod za zaplenitev imetja, kmet, ki nima dovolj delovne sile za obdelavo svojega polja, ne more doseči predvidevane in določene proizvodnje, ne more plačati davkov, ne more dati dajatev državi (odkupov) v višini, kakor mu jih določijo komisije. Tako propade in država mu zapleni imetje, (na sodnem procesu) zaradi gospodarske sabotaže.

Zmanjšanje proizvodnje ima več vzrokov:

1. Sociološki in psihološki vzroki. Kmet ni poplačan za trud, ki ga mora doprinašati za obdelovanje zemlje. Nima nobenega gibala, ki bi ga vzpodbujal (ne silil!) k večji storilnosti in k zboljšanju proizvodne tehnike.

Siljenje kmetov v zadruge vzbudi popolnoma naraven odpor in zmanjšanje delovnega navdušenja pri do tedaj svobodnih kmetih. Grožnje, priganjanje in partijsko-politična kontrola dela ne more nikdar napraviti dobre in požrtvovalne delavce. Sprememba socialne strukture vasi, ki jo hoče partija izsiliti ne more biti brez kvarnih posledic na proizvodnjo. Odstraniti svobodo in neodvisnost dosedanjih kmetij in jih nadomestiti z novo obliko kolektivističnega proizvodnega podjetja pomeni prevreči dosedanje proizvodne pogoje: *dosedanji gospodar mora kot hlapec obdelovati zemljo na svojem posestvu!*

2. Tehnični problem. Obdelovanje polja zahteva številne pripomočke: živino, stroje, gnojilo, orodje, vozove... Toda vsa (dobesedno vsa) primanjkujejo v znatni meri v Sloveniji. Živine še vedno primanjkuje v primeri s predvojnim položajem. Oddajati jo morajo državi v zakol. Z njo morajo tudi kmetje izvrševati brezplačno razna dela, oziroma služnosti državi (prevažanje lesa, materijala za ceste...) Strojnih naprav, orodja... primanjkuje znatno bolj kot pred vojno, ker ni novih izdelkov. Isti problem je z gnojili, posebno z umetnimi.

3. Odtegnitev delovne sile z dežele v mesta, v tovarne. Ker je bilo pri nas število kmečkega prebivalstva na ha obdelane zemlje veliko večje kot v drugih modernejših deželah in ker so potrebovali delovno silo drugje, so komunistični strokovnjaki enostavno sklepali, da je možno odtegniti gotov odstotek produktivnega prebivalstva z dežele in obdržati, oziroma celo povečati proizvodnjo z enostavnimi ukrepi direktnega in indirektnega pritiska na kmete. Le — ti bi morali povečati produktivnost v dveh razmerjih: da bi nadomestili izgubljeno delovno silo in da bi dosegli, oziroma presegli plansko določene poviške proizvodnje.

4. Finančna oslabitev kmeta. Počasno *razlaščevanje kmetov* vrši "ljudska oblast" s: a) strahotnimi davki, ki ubijajo vsak gospodarski razvoj podeželja; b) z obvezno oddajo dela (velikega) pridelkov. Ne moremo reči, da je to prodaja, temveč oddaja (saj jo komunisti sami tako imenujejo) proti odškodnini, ki je zgolj simbolična protidajatev države.

Možnost nabave je izključno na prostem trgu. Cene so za kmetove dohodke neznosne. Torej si kmet ne more oskrbeti predmetov za osebno uporabo, kaj šele potrebnega orodja za svoje gospodarstvo. Kupna moč je nizka, skorajda beraška. *Danes je popolnoma jasno, da mizerija človeka, ,ki sodeluje v proizvodnji, ubija proizvodnjo. Tembolj še mizerija delavca in podjetnika hkrati: kmeta.*

5. *Kmet mora skrbeti za višino proizvodnje*, določene od države, a obenem nuditi svojo delovno silo državi v obliki raznih "prostovoljnih akcij".

6. Državna pomoč in posredovanje v kmečki proizvodnji se vršita zgolj v birokratski in policijski obliki. To sta dva najhujša uničevalca kakršnekoli proizvodnje.

7. Eksperimentiranje novih kultur. Hočejo vpeljati nove kulture, predvsem industrijske rastline na škodo žitaric in drugih kultur, potrebnih za prehrano prebivalstva.

To je par glavnih činiteljev, ki so v kratki dobi povzročili padec in razsulo slovenske kmečke proizvodnje. Nevarnost še vedno obstoja. Ni videti nobenih zboljšav, ker pač kolektivizem stoji v središču vsega gospodarskega programa FLR Jugoslavije v katero je vključena tudi Slovenija. Nove investicije ki jih država daje za kmetijstvo gredo vse na

(Nadaljevanje na 5. strani)

Svobodni Slovenci si ustvarjajo nove domove

MED SLOVENCI V ALBERTI (Kanada)

Lethbridge — Alberta,
April — po Veliki noči.

Redki glasovi pritavajo do vas od tule, kjer je okoli Lethbridga raztresena peščica slovenskih družin in nekaj posameznikov. **Alberta** je zapadna pokrajina Canade; od Pacifika jo loči le še Br. Columbia. Od Toronta, kjer je nekako središče slovenske povojne emigracije je Lethbridgge oddaljen nekako 2.100 milj (okoli 3.400 km.).

Pokrajina je prostrana,, na severu sega v polarno območje in severno od prestolnice **Edmonton-a** so doma Eskimi. Južni rob pokrajine se dotika ameriške države Montane. Le 80 milj — in tam si. Žal naši ne morejo čez mejo brez dovoljenja, čeprav marsikoga vleče tja radovednost, pa tudi vinček, ki ga tam prosto točijo. (Tu pri nas je vino na posebno nakaznico, pa take sorte, da se ga malokomu zahoče). Večji del Alberte je ravninska prerija, ki so jo ponekod pridne roke oz. stroji prenaredili v plodna, umetno namakana polja, farme. Pšenica, ječmen, oves so žita, gojena tod; zelenjava daje lepe denarje in sladkorna pesa je bogastvo prostranih polj. Najvažnejši pa so bogati in zelo pogostni bencinski vrelci, posebno na severu, kjer vsako leto navrtajo nove. Zapadni del pokrajine zapira **Skalno gorovje — Rocky Mountains**, ki meji na British Columbijo.

Prvi naši povojni naseljenci so prišli sem pred dvema letoma, drugi lani za Veliko noč. Večina, t. j. vse družine na enoletno obveznost: **delo na sladkorni pesi.** Razmetani po krajih okoli Lethbridga smo različno okusili tujino. Kanada je seveda Babilon narodnosti sveta. Desetletja in desetletja so si vseljenci z novega sveta in oni z onstran morij iskali nove domovine. Mnogi so se umirili tod, ko so leta utirali pota skozi težave, uspevali in ne. In še zdaj, leto za letom. Tudi Slovenci. Prvi pred nekako četrtstoletjem, zadnji v skupinah lani. Poprijeli so za delo prvi, kjer je kazalo, zadnji, kamor so jim ukazali. Delo je blagoslov. Z njim so, z delom namreč, znojili prerijo, delo jim je dalo kruha in vračalo teptano samozavest. Težki so bili prvi koraki v neznano, boleči prvi žulji v tujini, onim celo, ki so v spominih merili svojo ped zemlje doma, tu pa dajali svoje moči tuji gredi. Delo posreduje dobrote. Kruh je najsvetejši od teh. Bel je tule. Kos tega, različno debel in dodatek k ostalim dobrinam. Delo in zaslužek po njem je za sto potreb in želja. Lastnih in onih, ki jih tiho goje naši onstran morij, v barakah tujine in doma....

Delo na pesi je trdo. Vsaj prvo leto. In še razmetano je po času, vmes je treba najti drugod dela za teden, dva in še več, da ne plahni sproti služeno. Na pesi si dolžan opraviti štiri obroke dela: **1. redčenje pese z motiko**, ki je podobna strgulji cestnih delavcev doma; 2. **okopavanje z motiko.** 3. **puljenje** z roko, morda čez peso vzraslega zelenja in plevela in 4. **pospravljanje na jesen.** Vmes imaš časa za morda drugje najdeno delo, ki je seveda od ure ali dneva posebej plačano. Ta dobi delo na farmi, na traktorju, v tovarni konzerviranja sočivja, pri namakanjih, drugi na železnici, tretji v sladkorni tovarni. Povsod rabijo delavnih rok, ker v prostrani Kanadi je samo malo nad 13.000.000 ljudi. Kar dobiš, so v glavnem pač sezonska dela, ker le teh je dežela bogata. S pomladjo, oz sredi aprila se pričnó, na zimo prenehajo. Zato je treba med letom prislužiti za sproti in več, da "lahko ali težko" uživaš morebitno "zimsko spanje," ki ga, če ne drugi, gotovo želodec prekinja. Tako živi Kanadčan povsod, kjer niso industrijski kraji. Zimska brezposelnost je reden pojav. Prva zima je trda, za farmam oddaljene delavce celo. Brezposelni, ki so čez leto delali pri tvrdkah, tovarnah itd. dobe podporo v času brezposelnosti, ki zadošča za stanovanje in skromno življenje. Pravico do podpore dobiš s 180 delovnimi dnevi, ker plačuješ posebno brezposelno podporo. To je osnova, naslednja leta pa dobiš podporo menda če si delal; vsaj 3 mesece — taka dela,

---

(Nadaljevanje s 4. strani).

jug, ker je tam pač zaostalost strahotna. *Zato je danes slovensko kmetijstvo prepuščeno samo sebi glede na težave; hočejo le izvleči maksimum koristi iz njega ne da bi mu pomagali.*

I. A.

oz. v podjetjih, kjer plačuješ v brez poselni fond. Farmarska dela so od tega izvzeta, zato prvo leto mnogim prede trda, ker poleg pese vloviš le še nekaj mesecev dela drugje. Pa se vsaj novi naseljenci tudi raje pririnejo k delu, kot bi živeli le od podpore, ki je le za sproti. Dokler je. Kako dolgo dobivaš, ne vem. Menda različno. Delo na pesi vrže stotake, če imaš poleg te vmesno delo in skromno ter pametno gospodariš, marsikak cikorjevec roma v banko. Če ima družina več delovnih moči, je zaslužek tudi jur, celo dva. Po pameti, pridnosti in sreči.

V jeseni je boj za delo, za teden, mesec. Čez zimo dobiš le na železnici ali v hosti, kò pade sneg, ter v rudniku — ker sicer le redki zadenejo loterijo, t. j. lažje in primernejše delo v kakem obratu itd. Še obrtniki se težko takoj zrinejo k priučenemu delu. Sčasoma pač. Mnogim, oz. večini je neznanje jezika ovira in nadloga obenem. Pa za sproti se večina kmalu privadi. Dobro plačano je delo v premogovniku, a le par sto jih dobi delo tam, poleg stalnih starih. Menda dela v rudniku kakih 8 Slovencev. Je pa delo težko. Kakih 10—15 je bilo zaposlenih na železnici. Tam delo ni pretežko, le ciganiš se po progah, stanuješ v vagonih, zdoma si; kjer pač proga rabi krpanja, tja te vlečejo. Delo gre od rok, če je vreme znosno, kadar pa gospodarita mraz in veter, sežeta do kosti. Sam mraz je zmogljiv; dobro oblečeni smo bili in se gibali pri delu! Delali smo celo pri — 45 stopinj, ja, celo pri — 52 F., t. j. nekako okoli — 45 stopinj C. Če pa zapoje veter čez planje, vzveto marsikomu lica v zmrzlini, nos pa celo. Ne vsem, večini pa in to v vetru že kaj kmalu. Snega zapade dosti, a ga v glavnem veter raznosi in nagromadi v zamete.

Na farmah je pozimi delo le tam, kjer farmar redi sto ali več govedi, ali okoli 2.000 ovac. Ne svojih. Njegova živina se klati po farmi, malo je večini mar zanjo, prezeba in strada. Farmar pita živino za razne družbe, ki na jesen nakupijo živino ali drobnico in jo dajo v rejo farmarjem. Ta nakupi sena, slame, žita, odpadkov predelane sladkorne pese v tovarni in redi tujo živino. Mesec, dva, kolikor mu dopušča hrana. Za izpitano težo potegne lepe tisočake. Sam farmar seve redkokje krmi živino. Za še ne pičel stotak mu rad dela kak, sicer brezposelni delavec, farmar samo nakupi krmo, pomlad mu pa z lepimi obrestmi, in dobički povrne vse stroške. Sploh farmar malo dela sam. Sede in ob rapotanju traktorjev in strojev v nekaj tednih na pomlad, v poletju in na jesen obdela in pospravi pridelke, ročna dela in kaj težjega, pa opravlja najeti delavec, t. j. namakanje, dela pri mlačvi itd.

Mesto se napolni na jesen, ko vse sili vanj tudi z dežele. Le velike družine ostanejo tam ob kaki farmi, ker je v mestu težko za stanovanja, na farmi pa za pesarje zastonj, če si in boš še delal na pesi, ali pa za malo odškodnino. Pesarju pripada namreč zastonj stanovanje.

Ne razgledani smo priromali lani. Tri dni in noči smo se udobno vozili v posebnem vlaku širom Kanade. Par sto farmarjev, katerim smo bili dodeljeni in peščica naših je čakalo na kolodvoru. Različnih občutij smo jim segali v roke. Kar lepo zaliti so se mi zdeli in lepo oblečeni. Znak, prav slabo ni. Nekateri so imeli že svoje avtomobile, stare, a gredo le. Njihov izgled je tiho dopovedoval: pojde, četudi ne lahko! Res smo sami nato kmalu preizkusili senteno: trdo je, a hasne. Nekateri so v poldrugem letu — več delavnih članov—kupili že svoje hiše, eden pa pravkar začenja z gradnjo sam. Večina kupi tako hišo, da imajo streho sami in znanec, dva, ki rad plača stanarino in je pri domačih.

Obrtniki so na dobrem. Štirje korajžnji so se enostavno javili za tesarje, čeprav jim prej to ni bil poklic. Uspeli so s pridnostjo, se znašli v delu, se s posnemanjem učili, dosegli podjetnikovo zaupanje s svojo sproti priučevano spretnostjo in tem ni slabo. Poldrug "tolar" na uro, 8 ur v 5 dnevnem delavnem tednu. Dva sta se v zadovoljstvu kar oženila. Takim je materialno prav dobro. Slabo — odkrito rečeno, ni menda nikomur, če merimo z nerazvajenimi begunskimi očmi. Če je delo, delajo tudi v sobotah. Še najbolje pa gre zidarjem. Le eden je med nami. 1.75 dolarjev zasluži na uro. Takile si pač lahko prihranijo in bodo kmalu uspeli. Inteligentu je tu kot drugod: Uči se ročnega dela in spretnosti, pa mu tudi gre. Morda trše, gre pa! Istotako študentom tu—ie. Delajo in gre.

Ko ti poteče delovna obveznost si po sreči in podjetnosti vsak pomaga. Marsikdo na boljše. Mnogi se nekaj let vračajo na peso. Nekateri jo kolnejo. Kakor je pač potreba in možnost prilagoditve na delo. Če je delo, so odložene skrbi; kos kruha je slajši in lahko na debelo pomazan, če seve ne pritrgueš noro in svojim silam v škodo. Seve razsipati je tudi lažje kot prislužiti, če namreč ne misliš z glavo, ampak z željami. Marsikje je prav, da zamižiš, ker so pač skomine že dolgo ena človekovih slabosti. Glavna živila: moka, sladkor mast so poceni, drago pa meso. Kuharicam je res nerodno. V minulih letih so zdihovale ob praznih loncih, zdaj pa menda ob pestrosti izbire. Pa menda večini nam prija "kranjska košta" bolj kot pudingi in kreme. Mnogi pa le radi pripomnijo, da "košti mokrota manjka." Je pač cviček predaleč, pivo pa preveč v noge sili. Pa v butice tudi. Vsaj kanadske.

Torej: Slabo in prehudo nam tudi tule v Alberti ni. Prve lastne hiše, četudi, "stare kare" — avtomobili so plačilo truda in znoja prvih let; samci menda bolj podpirajo banke, mnogi pa, med temi tudi jaz, pa nalagamo v banko in hranilnice med Karavankami in Julijci v obliki paketov, ki so našim tam doli "po osvobojenju duha in žepov" potreba, pomoč in žegen.

Vsem raztepenim po svetu lepe pozdrave.

Pak.

POZDRAV IZ PROVINCE MISIONES (Argentina)

Manuel Belgrano (Misiones) aprila.

Po dolgem času Vam vendar izpolnjujem obljubo in se Vam oglašam iz dalnjega argentinskega severa. Sami veste, da sem se z družino podal na pot v sredini decembra. Na buenosaireškem letališču smo vstopili v letalo in se z njim vozili do mesta **Posadas.** To je majhno mestece kot na pr. Kamnik. Prve dni smo stanovali v hotelu in plačevali po 10 pesov dnevno za osebo. Ker je pa žena v Manuel Belgrano nastavljena kot bolničarka, smo se do odhoda na njeno in moje službeno mesto preselili v bolnišnico, kjer smo do 12. januarja čakali na svojo veliko prtljago. V bolnišnici smo imeli res dobro oskrbo. Upravo v njej imajo nemške sestre. Za Božič smo imeli polnočnico. Imeli smo res lepe praznike. Tudi župnik p. Ehrlich nam je bil zelo naklonjen.

Dne 12. januarja smo se v Posadas vkrcali na ladjo in smo z njo 2 dni potovali do mesta **Iguazu.** Po prenočitvi v krajevni bolnišnici smo naslednjega dne s kamionom rinili še 140 km naprej v notranjost pokrajine, ki je vsa hribovita in zelo podobna Pohorju.

Žena je proti koncu januarja prevzela enfermerijo — zdravstveni dom. V njem imamo tudi stanovanje: 2 spalnici, 1 kuhinjo, jedilnico, 2 pomožna prostora, veliko vežo, ki deli ordinacijsko sobo in sobo za bolnike od spalnih prostorov. Kuhinja in jedilnica sta kot posebna stavba.

Žena ima kot enfermera mnogo dela, ker je v območju 140 km edina zdravniška pomoč. Sem prihajajo bolniki celo iz globoke notranjosti Brazilije. Iskali smo dekleta za službo, pa ga nismo mogli dobiti. Imam že tudi mal vrtič. Posadil sem fižol, buče in druge stvari in vse sedaj divje rase.

Sam še nisem dobil pogodbe in sem nastavljen kot dnevničar. Imam isto delo kot sem ga imel doma. Zato sem najmanj štiri dneve v tednu v gozdu, ki je pa tu še pragozd in sem ga v vsem njegovem veličastju še le tu videl. Po njem lahko hodiš le, če imaš s seboj peona, da ti seka pot. Pa tudi sam moraš kar krepko migati s sekiro. Ko se bo začelo obiranje semenja, bom pa moral biti še več časa zunaj.

V pragozdu je seveda precej divjih zveri kot divji prašiči, opice, tigri, pume, jeleni (mala vrsta) itd. V začetku, ko še nisem imel orožja, mi je dostikrat bilo kar tesno pri srcu, sedaj sem pa oborožen in varen.

Živila kupujemo v zadrugi. Nakupili smo jih za nekaj mesecev naprej.

Poleg svoje strokovne službe imam tudi vremensko postajo v oskrbi. Zato Vam lahko sporočim vremenske podatke na pr. za januar: najnižja temperatura 9 stop., najvišja 35 stop., povprečna mesečna temperatura 24.7 stopinj, 8 dni je bilo deževnih. Noči so hladne. Vse hiše so lesene in dvignjene 1 m od tal, da so tako zavarovane pred mrčesom. Tu so tudi kače. Eno sem že sam ubil. Zato nosim škornje.

Tu smo 4 Evropejci: 1 Letonec, 1 Poljak in mi dva z ženo in tvorimo evropsko kolonijo. Šef je domačin in je malokdaj tu. Šolsko poslopje je čisto novo in čaka učitelja. Lepo poslopje ima tudi naše gozdno ravnateljstvo.

Zaslužek je dober in smo zadovoljni, da smo tu. Tudi otroci imajo svoj raj. Sinko je bil že večkrat v Braziliji in je prinesel domov poceni med, ki je imel krasen duh po eksotičnih rožah. Nadloga so samo mravlje, metulji so pa krasni.

Ko se bomo malo bolj uredili in bom stanovanje opremil z novim pohištvom, ki ga seveda delam sam, se Vam bom že večkrat oglasil. Sedaj Vas pa samo prosim, da sporočite naše najtoplejše pozdrave vsem znancem in prijateljem.

S. S.

Za našo mladino.

RASTI, RASTI, ROŽMARIN...

Oj, te brezkončne buenosaireške ulice! Res jim ne vidiš konca! So kakor kupi kamenja, lepega in lepo zloženega sicer, a vendarle — kamenja. Kljub vsemu živahnemu vrvenju ljudi in drdranju vozil vseh vrst se mi zde mrke, brez življenja. Zato se pa tako rad umaknem iz mesta tja na rob ali pa še dalj. Trava je tam in grmičevje in drevje, ki vsaj rahlo spominja na daljni dom...

Skoro nehote sem zašel oni dan v zahodno predmestje. Na obširnem vrtu slovenske hiše stoji pod drevjem gruča fantov. Rahlo si prepevajo otožno slovensko pesem: **"Rasti, rasti, rožmarin"** Pojo lepo in mehko. Glasovi gredo do srca. Skoraj preostro reže v dušo otožni napev. Boli ob njem in žalosten postaneš.

"Eh, fantje, pa bi vendar kaj veselega," ogovorim fante. "In — če ne zamerite — pesem je res lepa, a je le dekliška!"

"Ivan si jo je izbral in ker ravno goduje, naj mu bo", se je oglasil Tone, ki poje "čez".

Ivana poznam. Srednje velik fant resnega značaja, skoraj neprijeten družabnik, a dober kot bel kruh. In pa — izredno taktën in vitežki do deklet, čeprav njih družbe ne išče. Njegov značaj mi je malce zagoneten in nisem mu še mogel do dna.

"Oh, Ivan," sem ga podražil, "sanjaš o dekličih? No, saj je že čas. Mislil sem že, da se za ta del stvarstva ne zanimaš".

Nič ni odgovoril. Prišel je z odpevom pesmi in fantje so mu pritegnili. Morda bi bili zapeli pesem vse do konca, pa se je pojavil pri izhodu iz hiše deklič sedemnajstih, osemnajstih let — Cilka.

Vem, ni zle misli v fantih in ne hudobije. Malo nagajivosti morda in prešernosti, pa nepremišljenosti. In pa — deklič je preveč brhek, da bi ga pustili kar tako mimo. Če drugega ne malo podražiti ga je treba. A to pot vsaj so se fantje uračunali. Ivan je menda zaslutil kaj se pripravlja — suvanje s komolci med fanti ga je dovolj jasno opozorilo na to, —, pa je spregoveril:

"Fantje, kdor bo zinil kakšno odveč, bo imel opravka z menoj!"

Tako jih je osupnila Ivanova izjava, da je Cilka srečno šla mimo. Le dva, trije so zinili: "Bog daj, Cilka!" Ko bi pa Cilka slutila kakšen prepir je nasta! radi nje, prav gotovo bi malce prisluhnila za vogalom.

Fantje so z besedami navalili na Ivana, da se jih je komaj otepal. Še najbolj hud je bil Tone: "Veš, Ivan, vse kar je prav, če se zanimaš ti za kakšno dekle, je čisto tvoja zadeva. Zato pa tudi nam tega ne brani. Pa — ti bi imel menda rad vse za sebe. Zadnjič si branil Ivanko, potem Angelco ,danes Cilko Jutri boš morda..."

Ivan ga je prekinil: "Jutri in vselej bom branil vse, ki se jih boste hoteli privoščiti na tak način. Kjer bom jaz poleg, bodo imela dekleta pred vami mir!"

Skoraj hud je bil Ivan, pa ga je hotel Andrej potolažiti: "Saj ne mislimo tako zares. Par besed pa tudi ni nič hudega."

Zato pa, ker ne mislite zares! Da ni nič hudega? Ne vem. Morda je, morda ni. Včasih je že ena beseda odveč, radi tega je bolje — nič. Da bi pa naša dekleta "pital" s takimi neslanostmi, kot je navada pri fantih — nak, preveč jih spoštujem!"

"Beži, beži! Beseda ni konj in če bomo vsi take puščobe, kot si ti, nas dekleta še marale ne bodo!" ga zavrne Tone.

"Če je katera tako lačna vaših neslanosti, s katerimi jim navadno postrežete — eh, ni je veliko prida. To mi lahko varjameš!"

Ne povsem edini so se fantje razšli. Med njimi je ostala rahla napetost.

Šel sem z Ivanom. Fant me je zanimal. Dasi se ves čas nisem vtikal v njihov prepir, sem vendar dal Ivanu v srcu prav. Bil sem pa radoveden, kako se je dokopal do teh nazorov. Za njegova leta so bili le malo preveč zreli. Koncem koncev — kaj naj ve tak fant o dekliški duši, zlasti še, ker dekliške družbe ne išče. Preje bi rekel, da se je izogiba.

Prišla sva do njegovega stanovanja; majhna in preprosta, a okusno opremljena sobica.

"Se ti ne zdi, Ivan, da si bil le malo pretrd s fanti? Zamerili ti bodo!"

Odločno in s povdarkom je pribil: "Nič pretrd. Morda premalo. To pač: nisem jim povedal zakaj sem tak. In ne, zakaj bi tudi oni morali biti taki. Pa— zato bo že še prilika."

—Oh, ti fantje! Saj so drugače dobri, a nekaj jim le manjka. Malo nepremišljeni so in neprevdarni. Ne vedo: dekle je kot svet — počasi in dolgo dozoreva, predno se razcvete; a prva slana ga more v hipu uničiti, izmaličiti njegovo lepoto. Čestokrat je ta slana ena sama neprevidna beseda. — Dekle je kot dragulj: lep in bleščeč, a krhek kot steklo. Rahel udarec ga stre in je potem kot zlomljen cvet!"

Umolknil je. Rahla rdečcai na licih je pričala, da govori iz srca. Da niso to samo besede, marveč prepričanje, ki se ga dosledno drži. Ob teh besedah mi je postal še bolj zagoneten. Rad bi ga vprašal marsikaj, pa se nisem upal vrtati v njegovo dušo.

Morda je sam slutil, kaj bi rad. Vstal

(Nadaljevanje na 6. strani)

1950 - AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN

TEATRO ODEON
Empresa: JOSE PEDRO CARAMBAT
ESMERALDA 367 T. E. 31 - 3633

KONCERT

ALTISTKE

FRANJE GOLOBOVE

operne in koncertne pevke

V PONEDELJEK, 5. JUNIJA ob 9.30 uri zvečer

SPORED

Carissimi: Ne, ni je nade
J. S. Bach: Recitativ in arija
Mozart: Cantata

—

Gluck: Ah, pustite me tja.
Arija iz Orfeja
Verdi: Arija in scena Azucene (Trubadur)
Musorgsky: Prerokovanje Marfe (Hovanščina)
Musorgsky: Gopak

Buchardo: Pesem voznika
Schubert: Smrt in deklica
Anonimo: Pasijon
Poslednje Kristusove besede

—

Borodin: Domišljavec
Škerjanc: Vizija
De Falla: Jota
Respighi: Megle

Pri klavirju pianist in skladatelj prof. Jože Osana

VSTOPNINA: Lože (za 4 osebe) od $ 50 do $ 21; posamezni sedeži za ložo $ 10; parter sedeži po $ 10; sedeži na balkonu in galeriji od $ 8 do 3.

RASTI, RASTI, ROŽMARIN...

(Nadaljevanje s 5. strani)

je izza mize, stopil k postelji in potegnil izpod nje kovček. Odprl ga je in poiskal prav na dnu škatljico. Menda je imel v njej svoje najdražje spomine. V škatljici na vrhu mal ovojček belega svilenega papirja. Ko ga je razvil, sem zagledal vršiček usahlega rožmarina. Skoraj s pobožno spoštljivostio ga je vzel v roke, dvignil k ustnicam in ga strastno poljubil.

Nimam rad "mehkih" prizorov, a ta me je le malce ganil. Ko pa je zdrknila po Ivanovem obrazu solza na usahli rožmarin, sem vstal, da bi odšel: čemu bi ga motil v njegovih spominih?

A Ivan me je ustavil. "Ne zameri! Veš, trenutna slabost" se je opravičil. Z vso skrbnostjo je spravil dragoceni spomin na prejšnje mesto in porinil kovček pod posteljo.

"Če utegneš — saj dovolis, da ti kot gostu postrežem" in si je dal opravka s pripravljanjem čaja. Kmalu je postavil skodelici na mizo in ob srebanju čaja in dimu "Fontanark" sva čula dolgo v noč. Pravil mi je svojo zgodbo. Morda je za spoznanje drugačna od tistih, ki smo jih doživeli mi vsi — vsak svojo —, a po svoje je vendar zanimiva.

***

V letu 1944... proti poletju, že, smo "hajkali" globoko doli na Dolenjskem nekje. Lovili smo "brigado", ki se nam je pa spretno umikala in ji zlepa nismo mogli do živega. Da — včasih se je zdelo, kakor da ona lovi nas. Včasih je bila pred nami, nato za nami. Kolobarila je okrog nas in mi okoli nje, a skupaj nismo mogli trčiti. Nekega večera smo se utaborili na Brezovi rebri. Kmalu po polnoči pošlje poveljnik mene in še dva druga na poizvedovalni obhod. Omenil je bajto na vzpetini, dobro uro hoda od tabora.

Naj se tam gotovo oglasim. Če le kje — tam bom gotovo zvedel kaj novic o položaju "rdečih". Eden izmed fantov je poznal pot, pa nas je vodil. Pot skozi gozd je bila še dokaj spešna — svetila nam je polna luna. Pridemo na plano. Pred nami vzpetina in na njej hišica. A glej — skozi majhna, zagrnjena okenca se bori borna svetloba lojenke ali kaj s polno mesečino. Fantu, ki nas vodi, se zdi luč sumljiva. Hitro, a tiho in previdno pospešimo korak. Glasni, nerazločni glasovi nam prihajajo do ušes. Pridemo bo bajte. Nezastražena je Eden k oknu, drugi in jaz k vhodu. Rahlo odrinem vrata in že sva v veži. Na levi soba, v kateri gori luč. Obstaneva. Iz sobe prihajajo pijani glasovi: "Punca" Najedli smo se in napili. Plačal bo pa tisti, ki pride za nami. Zdaj nam pa jovej, kje so „beli"! Saj pravijo — hm — da držiš z njimi!" — Vse tiho. — "No, bo kaj ali ne! Kje so "beli"?

Zdelo se mi je, kakor kadar po hudem neurju nenadoma posije sonce, ko sem zaslišal ljubek, a odločen dekliški glas: "Ne vem!"

"Kaj ne veš. Nočeš povedati!" je zagrmel prejšnji glas.

"Ne vem! In tudi ko bi vedela, ne bi povedala!" sem zaslišal jasni in krepki glas.

"A tako! Tako!" Ostale besede so utonile v ropotanju stolov izza mize vstajajočih ljudi. Po ropotanju sem sodil, da so najmanj trije v sobi. Že sem hotel planiti v sobo, pa me ustavi prijatelj: "Počakajmo, morda zvemo kaj važnega!" Nerad sem sprejel njegov nasvet. Bal sem se za dekle, ki je bila nemočna v oblasti surovežev.

"Še enkrat te vprašam: kje so "beli"? Če ne odgovoriš po pravici, že veš, kaj te čaka!"

"Še enkrat povem: tudi ko bi vedela, ne bi nič povedala. Kaj me čaka? V božjih rokah sem!"

Divji krik je sledil tem besedam. Takoj nato škrtanje brzostrelke, krik "Jezus! Marija!", pa drdrajoč rafal, da mi je zadrgetala duša. Planil sem v sobo — pa osupel. Naznano dekle se je v neenakem boju borilo s partizanom. Prizor mi je bil v hipu jasen: v zadnjem trenutku je dekle odrinilo cev brzostrelke in njeni streli so brez haska preluknjali strop sobe. Par udarcev in sunkov in dekle je bilo rešeno. Planila je k nama in se brezmejno zahvaljevala. Pa kmalu na to se je stresla:" Bežita! Bežita! "Rdeči" so blizu. Gotovo so slišali strele in kmalu bodo tu!"

"Greš z nama?" sem jo vprašal.. Oklevaje me je pogledala. "Ne", je dejala naposled. "Ne smem. Teta je bolna. Same ne smem pustiti. A vidva le pojdita brž! Bojim se, da ne bo dolgo, ko pridejo sem."

"A kaj bo s teboj?" sem jo vprašal.

"Božja volja!" je dejala.

"Gremo!" sem dejal, "a se kmalu vrnemo. In kako ti je ime, deklič?"

Rahlo je zardela in komaj slišno dahnila: "Minka sem".

"Na svidenje, Minka!" sem dejal in sva odšla. S težavo smo spravili ranjene partizane do roba jase. Fanta, ki je poznal pot, sem poslal k poveljniku s sporočilom, s prijateljem sva se pa vrnila k bajti. Minke si le nisem upal pustiti same. Poiskala sva s prijateljem zaklon in gledala navzdol po dolini. Minka v bajti je menda že spala in sanjala. Sanjal sem tudi jaz. O dekletu, ki živi sredi gozdnatih gričev Dolenjske in komaj ve, kaj se godi po svetu. A ve dobro, kje je Bog in kje — satan!

Sanjal sem o dekletu o katerem sanjam vse do danes!"

Ivan je umolknil. Nekajkrat je splaval njegov pogled h kovčku in vsakikrat je globoko zavzdihnil. Čez čas je nadaljeval:

"Kaj bi ti pravil na dolgo in široko. Drugi dan smo razkropili "brigado", kakor razpiha veter listje v jeseni. Ostali smo tam še nekaj časa, da smo očistili teren. V začetku sva se z Minko sešla parkrat čisto slučajno. Potem pa še večrat — in ne samo slučajno. Pravila mi je svojo zgodbo. Da je tam pri Št. Janžu nekje doma. Ko so prišli Nemci in selili domačine, je bila v Ljubljani. Njene so selili v Šlezijo, zato je šla k teti v Brezovo reber. Teta je bolna in ni za nobeno delo. Zato je ona za vse pri hiši.

Čez nekaj tednov je bil oddelek poklican drugam. Prosil sem Minko, naj gre z nami. Ali pa da se umakne vsaj v Ljubljano. Ni hotela. Da jo dolžnost veže k teti. Negotovo, boječe skoraj sem ji ponudil svojo ljubezen, pa je le žalostno odkimala.

"Ivan, saj te imam rada, a vzeti te ne smem. Sedaj še ne" je dejala žalostno, a odločno.

'Ne smeš? Kdo ti brani?"

"Veže me prisega" je dejala slovesno.

'Kakšna prisega, za božjo voljo?" sem jo vprašal ves začuden.

"To je moja skrivnost, a tebi jo povem: dokler bo slovenski narod ječal pod peto komunizma, se ne poročim!"

Zastokal sem ob teh njenih besedah. Govoril sem ji, da je njena žrtev odveč in brez pomena, zaman. Ni se dala pregovoriti. Če jo imam rad, jo bom že počakal, je dejala. Ob slovesu mi je dala vršiček rožmarina. Tistega, ki si ga videl prej.

Od takrat je nisem več videl. Prišel je "mir" in umik na Koroško in selitev v Argentino in sedaj sem tu."

Sunkoma je končal. Zdelo se je, kot da se je znebil težkega bremena in da mu je sedaj lažje pri srcu, ko se je izpovedal — prvič menda.

"In Minka, kaj je z njo?" Ti kaj piše?" sem ga vprašal.

"Samo enkrat, na Koroško, mi je pisala. En sam stavek: "Rožmarin pa ima svoj duh, naj bo zelen al' pa suh!"

"In ti?'

"Jaz? Nič! Čakam, da bo Minka odvezana prisege. A od takrat, dragi moj od takrat, ko sem jemal od Minke slovo, cenim slovensko dekle bolj kot vse drugo na svetu. Slovensko dekle mi je vzor žrtvovanja in odpovedi za blagor domovine. In zato mi je hudo in žal vseh tistih, ki se izgubljajo v puhlem ozračju tujine."

Proti polnoči je šlo, ko sem na Rivadaviji čakal na kolektiv, da me popelje domov. Pa so brzeli mimo mene, ne da bi se tega zavedal. Kako neki? V duši mi je še vedno zvenela Ivanova melodija: "Rožmarin pa ima svoj duh, naj bo zelen al pa suh!"

Ine.

Slovenci, Slovenke v Buenos Airesu! Počastite spomin naših slovenskih junakov in mučencev! Pridite na spominsko proslavo, ki bo v nedeljo 4. junija 1950. ob 5. uri popoldne v dvorani San Jose, Azcuenaga 158!

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

VELIK USPEH SLOVENKE V KANADI

Vancouver, ,v začetku maja.

Kanadski dnevnik **"The News - Herald"**, ki izhaja v Vancouvru (British Columbia), je letos 28. februarja na prvi strani objavil dvokolonsko sliko in članek o ge. dr. Ljudmili Dolar-Mantuanijevi, ki je kot D. P. postala profesor geologije na tamošnji univerzi.

List se o dr. Mantuanijevi — hčerki mariborskega narodnega delavca, profesorja in publicista ter predsednika naprednega starešinstva prof. dr. Antona Dolarja — izraža silno laskavo ter pravi v glavnem naslednje:

Rudarski strokovnjaki v Britanski Kolumbiji pazljivo motrijo — in upajo, da se bodo od nje marsikaj naučili — to jugoslovansko ženo, ki je ena izmed šestih D. P., ki so postali profesorji na univerzi v Vancouru. V kratkem bo začela s predavanji o Fedorovljevi metodi geološke analize, ki je eden izmed najbolj točnih načinov ugotavljanja rudninskih sestavin in tudi omogoča najbolj natančno risanje geoloških zemljevidov.

Dr. Dolar-Mantuanijeva je edini geolog v Severni Ameriki, ki se popolnoma spozna na Fedorovljevo metodo. Z njo se je seznanila na slovenski univerzi v Ljubljani. Njen soprog dr. Josip Mantuani (sin dr. Josipa Mantuanija, 1860-1933, umetnostnega in glasbenega kritika, ki je bil 1909-1924 ravnatelj Narodnega muzeja v Ljubljani in hon. profesor slavistike na univerzi v Vancouvru."

Dr. Dolar-Mantuanijeva je poročevalcu dnevnika izjavila, da jo spoznavanje Kanade in njenih prebivalcev prav tako zanima kot znanstveno delo. Misli pa, da Kanadci vse preveč uvažajo kulturo iz sosednjih Združenih držav, namesto da bi knjige sami pisali.

Gospa profesorica, njen soprog in sin Marko se z navdušenjem izražajo o Kanadi, čeprav jim življenje še ni tako lahko, kot je bilo v Ljubljani. Pritožuje se, da nima časa in prilik, da bi se toliko smučala, kot se je v domovini. Stanuje v univerzitetnem naselju ter je prav zadovoljna.

ITALIJA

Rim, v začetku maja.

V cerkvi sv. Petra v Rimu sta se poročila g. dr. **Jože Velikonja** in gdč. dr. **Tilly Rus**. Naše iskrene čestitke!

Vstopnice za koncert ge Franje Golobove bodo v prodaji pri blagajni gledališča Odeon v nedeljo, 4. junija in v ponedeljek, 5. junija. Preje pa jih lahko dobite v trgovini CASA BOYU, Olazabal 2336 — Tel. 76-9160 in v trgovini SANTERIA Y PAPELERIA "SANTA JULIA", Victor Martínez 39.

TRGOVINA Z DEVOCIONALIJAMI IN PAPIRJEM

"SANTA JULIA"

Vas vabi, da si ogledate novo ustanovljeno slovensko podjetje na

VICTOR MARTINEZ 39 — višina Rivadavie 5700

Tam dobite lepo izbiro:

kipov, križev, podob, rožnih vencev, verižic, obeskov, svetinjic, podobic, razglednic in drugo.

Nudi Vam vse vrste potrebščin za dom, šolo in pisarno. Izberete si lahko lepa in praktična darila za poroke, krste, rojstne dneve in godove. — **Za Slovence poseben popust.** — Za rojake je trgovina odprta tudi ob sobotah popoldne in ob nedeljah dopoldne. — **Pridite in poglejte!**

Santeria y papeleria "SANTA JULIA"

Victor Martines 39, Buenos Aires

Tonček in papige

(ZGODBA Z NAHUEL HUAPIJA)

Čisto natančno se res ne more spomniti, kdaj je zagledal prvo jato. Menda je biló takoj nad tisto globeljo, stisnjeno med položna pobočja Otonovega vrha (Cerro Otto) četrt ure proč iz Bariloč, kjer se avtomobilska cesta prikaže izpod košatih cipres, polzi mimo porumenelih topolov in višenj ter se izmuzne potem na jezersko stran gore, pešpot pa se prešerno vzpne skozi ograje in žice mimo grmovja in redkega drevja proti prvemu slemenu. Da, tam nekje je hušknila tropa zelenih ptičev z rdečimi repi nenadoma iz iglaste krone osamele ciprese in se deroč in kričeč pognala proti gozdnatemu porobku tja na drugo stran. Nihče se ni posebej zmenil zanjo. Ne dolgi, skuštrani fant, ki je pred par dnevi v strgani angleški vojaški srajci primahedral iz Buenos Airesa, in ki je poskušal zabavati trojico s pripovedovanjem budalosti. Ne debeli in počasni Grega, ki je razmišljeno pogledoval nazaj proti mestecu, kopajočem se v solncu zgodnje jeseni in mislil Bog ve, kaj. Najmanj pa se je brigal za ptiče Tonček. Še to mu ni padlo na pamet, da si je vedno predstavljal papige v miselni zvezi s palmami in bananami, s tropskim solncem in brazilskimi pragozdovi in da so torej pojmovno nezdružljive s snegom na Lopezu. Ne, ta ideja se mu je porodila pozneje, ko so pustili za seboj bele navpične skale, ki kot srednjeveški stolpi stražijo gorski greben, in je ves gozdič okoli prijetne koče pri Belih stenah (Refugio Piedras Blancas) odmeval od živžava in prerekanja debeloglavih kljunačev. Takrat šele se je zavedel čudnega nesoglasja med pisanimi kričači in med svojo predstavo o naravi na 42º vzporedniku južne širine.

Zazdelo se mu je, da ga to nesoglasje čisto osebno prizadene. Prav dobro je vedel, da ni nobenega protirečja v stvareh izven njega. Zelene papige z rdečimi repki se prav tako dobro strinjajo s cipresami in drobno listnatim drevjem, kot čudovito soglašajo temne in svetle proge v igri luči na Nahuel Huapíju. Nesoglasje obstoja samo med svetom kot si ga on predstavlja in kakršen dejansko je.

To spoznanje ga je udarilo in dopolnilo zmedo misli, ki so glodale po njem že ves teden, kar se je pripravljal, da zapusti deželo jezer in se povrne nazaj v velemesto.

Spet so hodili po cesti. Vrtiči stare Caprarice so ostali za njimi. Na bleščeči gladini jezera se je tam nekje ob bujno poraščenem Otoku zmage (Isla Victoria) porajala lahna sapica. Stekla je po gladki vodni površni kot nagla roka pianista po belih klavirskih tipkah. Razmajala je modre valčke, narastla v moči, sunkovito obkrožila Huemul, Kokošji otok in Skalo Galebov ter umrla tostran Porta Morena v cipresah in coihuejih melipanskega parka.

Tonček je za hip pomislil na dneve, ko je postavljal v ravne vrste opeko na Huemulu. Potem mu je sapica, ki je izginila predno je dosegla rebri Otonovega hriba, napolnila glavo. Napolnila do zadnje možganske niti. Brisa ligera — kako si lepa in ljubka! A zanos je trajal le kratek hip. Prhutaje in kričé mu je zletelo kakih štirideset papagajev tik nad lasmi in ga zmedlo.

Dolgi fant je prekinil svojo štorijo in se začel smejati:

"Papige gotovo vedó, da gre Tonček jutri v Buenos Aires. Zdaj se poslavljajo od njega".

Grega se je zagrohotal široko in gromovito. Tončka je zjezilo. Bedaste šale! Odgovoril je nekaj rezkega in pospešil korak.

Med lengami, kjer zavije stranpot proti zavetišču Ottona Meilinga, se je ustavil.

"Pojdita sama na vrh, saj sem že bil gori enkrat in me ne zanima več".

Grega, s katerim sta tri mesece drugovala po gorah in jezerih, se je začudil:

"Oho, kaj Ti je? Do zdaj Ti ni bila nobena gora dovolj visoka, pa se ustaviš na tej krtini."

Trmasto se je branil Tonček:

"Ne ljubi se mi".

"Zadnji dan si se začel kujati". Grego je užalilo. "Menda se bojiš, da Te bodo papige snedle?"

Udal se je, da se ne sprička s prijateljem. Za ovinkom, kjer se cesta dvigne čisto do grebena in odkoder se s sedelca vidi zadnji goli vrh, z razglednim stolpom na temenu, so napravili nekaj korakov vstran med tršata drevesa, da se ozró proti jugu, kjer v objemu Catedrala in Ventane med zelenimi gozdovi dremlje jezero Gutierrez. Rdeče strehe osamljenih pensionov in vil se izgubljajo v divjini.

Posedli so po podrtih deblih.

"Oho, kako te zasledujejo papagaji! Kar tri, štiri eskadrile so formirali."

Tonček ne sliši ničesar in grebe po svoji notranjosti.

"No, da ne boš hud, Ti damo dovoljenje, da ostaneš tukaj ali pa se vrneš", pravi prizanesljivo Grega. "Najdemo se pri Meilingu."

Fanta izgineta za naslednjim ovinkom. Tonček se zlekne med grmičje in gleda skozi vejevje proti modrini neba. Krasen dan je — brez oblačka. Día de Bariloche, pravijo spodaj v vasi. Prav je, da je ostal sam. Ni mu za družbo. Grega in dolgin naj sama čenčata okoli vrha in papige naj kriče po golih rebrih tam spodaj ali po goščavi za njegovim hrbtom. A njega naj puste na miru. ..Toda ne! Noče, da bi njegova zmedenost motila harmonijo lepote izven njega. Skoči na noge in se požene za onima dvema. Vidi, da bosta obšla vrh z leve. Torej jo zavije na desno. Tik pod Kristusovim kipom se srečajo.

"Mahnil bi Te", pa ne zaslužiš", reči Grega. Tronadorjevi vrhovi, ki se svetijo v bleščeči belini ju združijo v skupnem spominu. Za hip pojenja vihar v Tončkovi duši. Misel mu brede po ledenikih, seže do one špranje pod Argentinskim vrhom, se naglo spustí po grebenih do Lopeza, objame rogelj na slemenu mizaste gore, spleza po vitkem stolpu na bahato špico, dá, tam spodaj je tista preklicana polica, ki jim je dala toliko opraviti — potem beži mimo križa do kondorjevih gnezd vrh stene in pokuka v Bahia Lopez; zatakne se v kaminu in drsi po krušljivih skalah okoli hudournika, splava do Stražnega otoka (Isla Centinela), obišče grob Perita Morena, se zaziblje nad azurnim fjordom Porta Blesta, poišče Angosturo v prozorni megli na severnem koncu jezera... Slednjič se vrne nazaj na Cerro Otto, zagotavljajoč, da je svet lep, da je življenje lepo in da ga je vredno živeti.

Tišino prekine suhi pobič. S prstom pokaže na jato ptičev, ki z nenavadno naglico begajo med drevjem na griču malo pod njimi:

"Lej, kako te iščejo! Zgrešili so te, ko si ležal v senci, zdaj pa ne vejo, kam si se vtaknil".

★

V Meilingovem kraljevstvu se bavarska iznajdljivost in alpski slog v neverjetni skladnosti družita s patagonsko okolico in južnoameriškimi motivi. Ob čaju, brusnicah, piškotih in surovem maslu prijetno teče beseda. Romun Cotescu govori o nameravanem izletu na Pantojo. Grega pripoveduje, da se bosta Janez in Dinč pomerila s Tronadorjem. Tončku je žal da odputuje in se jima ne more pridružiti. Pa drugo leto! Meiling beseduje o Araukancih, rastlinah in živalih pokrajine, ki mu je postala druga domovina. Težko je najti nekoga, ki bi vedel več o deželi jezer kot stari Nemec. Pogovor nanese na papagaje.

"Da, ta sodrga predstavlja v sedanjem letnem času pravo nadlogo. Prihajajo daleč z juga, tam iz narodnega parka ledenikov in se umikajo pred zimo proti severu. Čez teden, dva jih ne bo več pri nas. Delajo škodo, ker jedó drevesne vršičke in postanejo zoperni s svojim dretjem in čivkanjem. A ni mogoče napraviti ničesar. Razjezil sem se že in začel streljati na nje. A če sem katerega ubil, so se zbrali vsi okrog hiše in se drli na vse mile više, prav kot bi se hoteli maščevati. Najbolje, da jih pustiš na miru."

Tonček raztreseno posluša in oko se mu ustavi na indijanskem pletenem pregrinjalu pod turističnimi diplomami. Sinteza med Evropo in Ameriko je seveda možna. Mož, ki govori, priča o tem. Treba je zavreči nesmiselne predstave. Sprejeti brez ugovora papagaje v Barilochah. Ne vsiljevati okolju oblik, ki jih nima in zahtevati, da se stvari podrede Tvojim željam. Ako pa se vse Tvoje bistvo upira, nečemu, prekini nesmiselne odnose in poišči skladnejšega okolja. Prav kot papige beže pred mrazom in prav kot se je on umaknil pred buenosaireško vročino pod Ande. Dasi je ta rešitev na videz jasna in preprosta, pa je vendar mnogokrat zapletena. Tonček zamišljeno prisluškuje udarcem sape v krone dreves in čebetanju papagajev.

In ko ga bo jutri svetlo letalo neslo čez prostrano pampo v prestolnico ob Srebrni reki, mu bo zvenelo po ušesih kričanje zelenih ptičev z rdečimi repi, mešalo se mu bo med planinske spomine in ga še dolgo spremljalo po kolektivih in podzemskih železnicah velemesta.

V. .A

Novice iz Slovenije

KOMUNISTIČNE VOLILNE SLOPARIJE

Inozemski časnikarji so o zadnjih komunističnih volitvah v Jugoslaviji poročali, da te volitve niso bile svobodne. Postavljena je bila samo kom. oficielna lista, opozicija se volitev ni mogla udeležiti. Režim je na volilce izvajal hud pritisk. Kjub temu pa je precejšen odstotek volilcev oddal volilno kroglico v prazno škrinjico. Približno tako so glasila poročila inozemskih časnikarjev.

Vse njihove navedbe potrjujejo tudi najnovejši prebežniki, ki o kom. marčnih volitvah dajejo še naslednje podrobnosti:

Volitve v zvezni svet in parlament so največji politični poraz, kar sta jih dosedaj doživela OF in kom. partija. **Volilni rezultati so velika potvorba tako glede odstotka volilne udeležbe, kakor tudi odstotka za kom. režim oddanih glasov.**

Po teh poročilih so kom. kandidatje dobili največ 30% glasov. Pa tudi ta odstotek še ni pravilno merilo resničnega stanja političnih sil doma, ker je režim izvajal na ljudi izreden pritisk. Doma računajo, da bi komunisti in njihovi prisklednik dobili pri svobodnih volitvah kakih 10%. Proti režimu je kompaktno glasovala dežela. Po mestih so razni režimski funkcionarji uradniki, pis. delavci in delavstvo ki je bilo podvrženo neznosnemu terorju glasovali za komuniste. Zato je odstotek za režim oddanih glasov po mestih dosegal 30—40.

.Zadnje kom. volitve v Sloveniji in drugod po Jugoslaviji so spremljale naslednje značilne okolnosti:

1. V volilnih komisijah so bili po večini člani kom. partije. O izidu volitev niso hoteli dajati nobenih podatkov. Za vsak kraj so objavili volilni rezultat **samo kot celoto.** Teden pred volitvami so se po deželi pojavili majhni letaki z napisom: oddajte svoj glas v črno škrinjico.

2. Ponekod so volilci dogovorno odnašali volilne kroglice domov in so tako demonstrirali proti opazovalnemu aparatu na voliščih.

3. Po mestih in večjih krajih so bile pri volilnih škrinjicah take naprave, da ni bilo mogoče tajno glasovati. Poleg škrinjic pa so tudi stali kom. agenti in opazovali ter poslušali, kako je kdo volil.

4. Ponekod na deželi je volilna abstinenca dosegla celo 100%.

5. V Mengšu in Trzinu je bilo v "črno" škrinjico oddanih nad 60% glasov. Takoj po volitvah je kom. milica začela pestiti člna volilne komisije in pri njih poizvedovala za vzrok vol. poraza in o polit. opredelitvi volilcev.

6. V Kranju so delavce komunisti prisilili, da so morali delati propagando za volitve.

7. V krajih, kjer so komunisti ostali v manjšini, so bili veliki reveži predsedniki vol. komisij. Vso odgovornost za neuspeh so kom. zvračali nanje.

8. Za razpoloženje v vojski je značilno dejstvo, da je nad 50% vojakov glasovalo proti komunističnemu režimu.

Nizko število glasov, ki so bili oddani za režim, je komuniste silno presenetil. Niso pričakovali, da bodo ljudje po petih letih stalnega zatiranja in preganjanja imeli še toliko poguma, da si bodo upali nastopiti proti njim. Zato je vodstvo kom. stranke razposlalo svojim organizacijam takoj tajno okrožnico z naslednjimi vprašanji:

1. Analizirajte vzroke volilnih porazov!

2. Zakaj so kmetje glasovali proti režimu?

3. Zakaj so celo delavci glasovali proti režimu?

4. Ali je vzrok volilnega poraza morda organizirani odpor s strani opozicije?

Pred samimi volitvami sta bili v vodstvu kom. stranke dve struji. Notr. min. in šef OZNE Rankovič je zagovarjal postavitev samo enega kandidata za vsako volilno okrožje, Kardelj je pa bil za postavitev paralelnih kandidatur. Zmagal je Rankovič, ki je svoje stališče branil s tem, da bi se v primeru možnosti izbire med kandidati večina volilcev postavila proti oficielnemu kom. kandidatu in bi tako vsi vplivnejši kom. kandidatje propadli.

Umrli so: Jože Homšek v Ljb., Franc Komovec, biv. trgov. in gost. iz Laz pri Planini, Danica Pavčič, vdova po skladatelju v Ljb., Matilda Unuk, učit. v p. v Novem mestu,, Marjeta Pirnat v Ljb., Marija Ošlak, roj. Zdolšek na Ponikvi, Angela Lednik, roj. Kramar v Št. Vidu, Joško Čebokli, dijak v Ljb., Svetianka Rigler, Ljb., Dragica Štajer, Ljb., Pavel Glaser v Rušah, Anton Bibič v Brežicah. Olga Pečnik, roj. Mišič v Radovljici, Fani Ciuha, vdova po magistrat. ravn. v Ljb., Metka Zaletel, Št. Vid, Janez Dimnik, v Devici Mariji v Polju, Rozalija Drmal, roj. Brum na Homcu, France Smrtnik, Planina pri Rakeku

Postaja Laško je še po petih letih vedno v ruševinah. Pač lepo spričevalo za "obnovitveno akcijo" doma!

V Ljubljani so ukinili ministrstva za **industrijo, za lesno industrijo, za elektrogospodarstvo, za rudarstvo in za komunalne zadeve.** Ustanovili pa so **ministrstvo za državna posestva** vlade LR Slovenije in **svet za predelovalno industrijo, svet za energetiko in ekstraktivno industrijo, svet za blagovni promet, svet za kmetijstvo in gozdarstvo in svet za lokalno gospodarstvo vlade.**

Po ukinitvi nekaterih ministrstev so bili imenovani: za predsednika sveta za predelovalno industrijo **Stane Kavčič,** poprej min. za industrijo; za predsednika sveta za blagovni promet **Viktor Avbelj,** dosed. predsednik Ljud. odbora za marib. oblast; za predsednika sveta **za** kmetijstvo **Janez Hribar,** dosed. predsednik Ljud. odbora za ljb. oblast; za predsednika sveta za lokalno gospodarstvo **Tone Fajfar,** dosed. min. za lesno industrijo; za predsednika sveta za energetiko in ekstraktivno industrijo **Milko Goršič,** dosed. min. za komunalne zadeve.

Kmetijska zadruga v Kozmincih v Halozah je redkokedaj deležna kakšne pošiljke blaga. Kadar pa pride kaj, je naval ljudi na zadrugo ogromen. Je pa samo nekaj srečnih ljudi, ki dobe po 1 m ali 2 kakega blaga. V jeseni so v tej zadrugi prodajali petrolej prosto, ko so nastopili mrzli zimski večeri, je bilo mogoče dobiti petrolej samo na bone. Ker pa teh ljudje niso imeli, so si doma lahko svetili s trskami. V zadrugi **Gruškovje** so jo tudi dobro pogruntali. Glavnike, po katerih je tako veliko povpraševanje so prodajali samo tistim, ki so prinesli zadrugi orehe. Kdor teh ni imel, je ostal brez glavnika. Ker ljudje ne dobe ne v prvi, ne v drugi zadrugi, kar nujno potrebujejo, se cele vrste dostikrat pomikajo v "okrajni magacin". Ta je pa verjetno magacin samo po imenu, ker vedno, kadar pridejo ljudje, dobivajo samo odgovor: **Ni blaga.** In tako ljudem v tem haloškem kraju ni preostajalo ničesar drugega, kakor da so v mrzlih in mokrih zimskih dneh hodili 15 km daleč v Ptuj poskušat srečo pri tamošnjih trgovcih.

"Slaha kvaliteta lesa za izvoz nam ogromno škoduje". Tako jadikuje in priznava gospodarski polom sam ljb. vladni dnevnik, katerega pa nič ne moti, da ne bi istočasno s takimi poraznimi poročili in ugotovitvami koval v zvezde sed. komunističnega režima, ki je edini krivec za tako stanje. Tako — le med drugim pravi: "Slaba kvaliteta lesa za izvoz nam ogromno škoduje, jemlje ugled in denar na tujih tržiščih. V decembru in januarju je odšlo 4.000 delavcev iz lesne industrije. Zaostriti bo treba odnos do delavcev, ki delajo le 5-10 dni v mesecu, pri tem pa uživajo vse ugodnosti zajamčene preskrbe. Vse **gleda le na količinsko plansko proizvodno, ne ozirajo se pa na kvaliteto in asortiment.** Tako jadikujejo komunisti svojim ljudem doma, v svet pa razširjajo laži, kako so vso predvojno domačo proizvodnjo prekosili po kvantiteti in kvaliteti.

"Ogrožene setvene površine" so v "pomladanskem setvenem planu" imenovali taka področja, za katera ni bilo gotovo, če bodo obdelana in zasejana. Tudi tu so krajevni odbori delali po svoje, ali so pa enostavno pustili času, da reši to vprašanje. So kmetije, ki nimajo delovnih moči. Kdo naj obdela zemljo? S čim naj jo zaseje, ko so pa predpisali tako ogromne površine. Zgodil se je med drugimi tudi ta primer:

"Na ministrstvu se je oglasila blizu 18 let stara Frančiška Nagode iz Gorenje vasi št. 24, Krajevni odbor Gorenji Logatec. Jokaje me je začela vpraševati, kaj naj stori. Doma imajo največje posestvo v vasi (ima okrog 20 ha obdelovalne zemlje ter redi kravo in junčka). Starši so umrli, dva delata na žagi, en brat je doma bolan , eden pa se uči za mesarja. Ker setvenega plana ni prejela, je šla, kakor sama trdi, na krajevni odbor vprašat, kaj naj napravi, da posestvo ne bo neobdelano. V jeseni so obdelali dva hektara orne zemlje, sedaj pa bi bilo treba obdelati še nekaj nad štiri hektare. Toda pri hiši ni ne gnoja, ne vprege, ne delovne sile. Krajevni odbor ji ni vedel nič povedati, temveč so ji rekli naj gre vprašat v Ljubljano..."

V Ljubljani so pa ugotovili, da je krajevni odbor omenjenemu posestvu za leto 1950 predpisal **1300 kg obvezne oddaje živine,** ni se pa pobrigal da bi bila zemlja tudi obdelana.

In tako je to dekle poslal enostavno v Ljubljano, da bodo že "kako rešili to stvar".

Kaj so pogruntali v Ljubljani ne vemo. Vemo samo to, da je tak način gospodarstva, ki ga iz pisaren ukazujejo docela nesposobni ljudje do temeljev zgrešen in mora dati samo take rezultate, kakor jih daje — **nazadovanje in splošno propadanje.**

Slovenci v Argentini

Buenos Aires, 23. maja.

G. HLADNIK SE POSLAVLJA

Kakor smo že v zadnji številki "Svobodne Slovenije" poročali, bo g. Hladnik prevzel 27. maja svoje novo dušnopastirsko mesto v Lanusu, kjer nastaja novo močno slovensko naselje.

Na praznik Kristusovega vnebohoda se je poslovil od slov. vernikov na **Paternalu,** kjer je dolga leta oskrboval slov. mašo. Za to priliko se je pod vodstvom g. **Cirila Jekšeta** znova zbral stari paternalski cerkveni zbor ter je lepo prepeval med sv. mašo. G. Hladnik se je od slov. vernikov poslovil z lepim nagovorom. Po sv. maši so vsi ostali dalj časa v prijetnem razgovoru, z katerem so obujali spomine na minulih dvajset let, ko so se Slovenci zbirali radi pri nedeljskih mašah. G. Hladniku so se zahvalili za vse, kar je v tem času zanje dobrega storil in ga prosili naj nanje tudi na svojem novem mestu ne pozabi.

V nedeljo,, 21. maja, je pa g. Hladnik spregovoril besedo v slovo Slovencem, ki so se vsako nedeljo zbirali pri sv. maši na Avellanedi. Poudarjal je vnemo avellanedskih Slovencev, ki so 14 let redno zahajali k cerkvenim opravilom in ostali najstanovitnejši za dobro slov. in kat. stvar. Ker pa je danes na Avellanedi zelo malo Slovencev, ali skoraj nič, je treba iti za njimi v kraj, kamor so se naselili. In to je Lanus.

MISIONES

Rojaka **Kozole** in **Šerek,** ki sta se naselila v Misiones na kupljenem zemljišču, pošiljata pozdrave in sporočata, da se bosta tam kar udomačila. Ob enem prosita, da naj bi rojaki ne nasedali kakim nesmiselnim trditvam glede lesnega bogastva na kupljenem zemljišču. Drevesa, katera imajo res kaj več vrednosti, so redka, a težko dostopna in zato bodo vsakega počakala prav na njegovem mestu. Tudi je trenutno oblast ustavila vsako sekanje in pričakujejo novih odredb glede tega.

Posebno zanimivo za Slovence pa je, da se oblast zanima in je pripravljena dati tudi podporo, če bi Slovenci v večjem obsegu začeli tamkaj z vinogradništvom.

Če se bo izkazalo, da je na tem kaj res obetajočega, bosta omenjena sporočila in bi pozvali tiste, ki se zato kaj več zanimajo.

TONE IN JAKA

Tone in Jaka sta tudi poromala v Lujan. S skupnim romarskim vlakom. Tako je manj sitnosti, posebno za nazaj. V vlaku lahko lepo sediš, ker je prostora za vse dovolj.

"Slabo vreme imamo", je ugotavljal Jaka z ostalimi romarji.

"Le kaj je bilo treba dežja ravno danes", je godrnjal Tone in mrko zrl skozi okno v pampo, kakor sto drugih.

Tone in Jaka pa nista vseeno bila tako redkobesedna, kakor ostali. Bila sta glasna, da bi ostali ja vedeli, da sta tudi onadva zraven. Ogledovala sta si romarje, ki so hodili po vlaku gor in dol in iskali znancev. Odločila sta se za sprehod po vlaku tudi onadva. Polno ljudi se je drenjalo mimo. Nekateri so stali in govorili, drugi so prodajali znake, knjižice, časopise, sladkarije.

"Glej, Tone", je vzkliknil Jaka. "Vsi ti bodo imeli prej svoj almacen kot ti."

"Za tako prodajo pa res nisem", mu je odvrnil Tone, "da bi hodil okoli in prodajal svojo kramo ljudem. V trgovini je pač lepše."

Krenila sta dalje po vlaku. Tone je kar zavriskal od veselja, ko je zagledal kak obraz, ki ga ni videl že leto dni. Poklepetal je malo, Jaka mu je pa kar ušel in se ustavljal pri svojih znancih.

Med tem je pa vlak sopihal dalje in ob pravem času prispel v Lujan. Dež je še vedno padal.

"Najbolje bi bilo napraviti mašo kar na vlaku", je menil Jaka, "in potem jo mahniti kar nazaj." Tone je sodil drugače. "Saj nisi iz sladkorja,, mevža pa tudi ne. Ali ne gremo na božjo pot? Četudi bi preklje padale, grem naprej."

Tako kot Tone so mislili tudi drugi. Eni so jo mahnili s postaje proti baziliki kar peš, drugi so se odločili za kolektive, taksije ali kočije. Tudi Jaka je sodil, da njegovi čevlji niso za lužo. Zato je s Tonetom skočil kar v kočijo. Kljuse pred njo je sicer nerodno poskakovalo, pred baziliko ju je kar še varno pripeljalo.

V baziliki sta bila Tone in Jaka z ostalimi romarji pri maši. Jaka je držal tudi obljubo, ki jo je doma dal Urši in je zavil k spovednici.

Oba sta bila tudi pri predavanjih. Tone se je pomešal med znance fante, Jaka se je pa pridružil staršem. V začetku mu je bilo sicer malo nerodno, ko je videl toliko novih obrazov, med katerimi je pa bilo že tudi veliko njegovih znancev, s katerimi se je lahko prav po domače pomenil.

Ko sta se zvečer vračala z ostalimi romarji domov, sta bila oba zadovoljna in sta zatrjevala, ,da bosta drugo leto povabila na romanje še več znancev in purijateljev.

HUGO WAST 20.

IVANA TABOR

POSLOVENJENO S PISATELJEVIM DOVOLJENJEM

"Kaj spet zahtevajo?"

"Zbrali so se, da mečejo rožice naši gospe prezidentki Hildi, ker je razpustila zadnje ostanke obmejnih straž-žandarmerijo v Patagoniji."

"In to odobrava ljudstvo? Kaj ga zanima?"

"Neposredno ne. Toda ljudstvo, ali boljše rečeno, politiki, ki ga vodijo imajo neko nagonsko sovraštvo proti vsemu, kar je v zvezi z vojaštvom. kajti vladar, ki ima oporo v nekaj divizijah vojske, se ne da voditi kot lutka po njihovi volji."

"Razumem. Pa zakaj vas zanima razpustitev vojske?"

"Zato, ker imamo na mejah močne sosede, ki že stoletje stezajo roke po naših deželah in bodo gotovo izkoristili nezavarovanje naših meja."

Po samostanskem hodniku je tedaj šel brat cerkovnik in zvonil s svojimi ključi. V tej uri je zapiral cerkvena vrata, imel pa je navado potem še nekaj časa pritrkavati z njimi.

Skoraj takoj za njim je prišel po istem hodniku oče Simon, beroč neko knjigo.

Padilla je vprašal potihoma:

"Zaupno, oče Placid: ali se vaš predstojnik drži obeh glavnih točk duhovništva? Ali bere vedno brevir?"

"Zaupno, oče Placid: ali se vaš predstojnik drži obeh glavnih točk duhovništva? Ali bere vedno brevir?"

"Seveda," je odgovoril stari menih suho, kajti ni se hotel spuščati v te vrste pogovora.

"Zdi se mi, da ta knjiga, ki jo bere ta hip, ni brevir..."

"Ne, ni brevir,' je hitro dodal oče Placid. "V tem času ne bere brevirja.." in da bi spremenil pogovor, je dejal: "Premišljeval sem, kdo naj bi bila tista skrivnostna ženska, oblečena v škrlat in z zlato kupo, iz katere pijejo vsi kralji..."

"Tista, ki jo opisuje sveti Janez v Razodetju?" je vprašal Padilla.

"Da, tista, ki jo opisuje, sedečo na rdeči živali s sedmimi glavami in desetimi rogovi. Toda ne zamenjuj te zveri s tisto, ki se imenuje v 15. poglavju in je simbol Antikrista. Rdeča zver je po mojem neka država."

"Katera?"

"Po mojem je to rimsko - germanski imperij in ženska, oblečena v škrlat, je Rim; in še zato, ker ta ženska mora biti veliko mesto, ki vlada nad kralji tega sveta: sedem glav, na katerih jaha je sedem gričev."

"Res, Rim je mesto na sedmih gričih."

"So še drugi razlogi, na katere opiram svojo razlago teh prerokb. Na nekem mestu je rečeno: Zver, ki si jo videl, je bila in je ni več; in stopila bo iz prepada in je zopet ne bo več. S tem prerok namiguje na državo, ki je popolnoma prešla, kakor se je zgodilo z rimskim imperijem: pa se bo dvignil znova in bo drugič prešel."

"Všeč mi je ta razlaga, ker se opira na zgodovino."

"Sedem glav te zveri, ki so polne kletev in blasfemij je lahko tudi po svetem pismu sedem kraljev, izmed katerih jih je pet že izginilo, eden živi, drugi pa bo šele prišel in bo vladal samo malo časa..."

"Teh sedem kraljev", je dodal Padilla. "je lahko tudi razlagati v duhovnem smislu, 'kraljev' največjih bogokletev..."

"Resnično, lahko so to tudi osebnosti, ali sedem doktrin. Pet od teh jih je že šlo pred nami, in so bili morda Arij, Mohamed, Luter, Voltaire in Lenin. Eden je delaven zdaj in drugi šele pride. In, katere naj bi bile te?"

"Kako mislite Vi, prečastiti?"

"Ena od teh dveh, ta, ki zdaj deluje," je rekel oče Placid, "ravna pot Antikristu s tem, da pripravlja velik razkol, oznanjen po svetem Pavlu."

"Mislite, da bo torej duhovnik?"

"Tako mislim, in tako bo postal krivi prerok Antikrista. Drugi pa, ki naj bi šele prišel, naj bi bila ženska; tako sem mislil včasih."

"Zakaj?"

"Ne vem, zakaj. Večkrat sem mislil na tisto skrivnostno prerokinjo. ki se imenuje v Razodetju."

"Jezabel?"

"Da, na to. Ali je samo simbol, ali pa resnična ženska, živo bitje, ali pa morda krivoverstvo, sekta?..."

"Ne spominjam se zdaj," je dejal Padilla, "natančno besed, kakor stoje v Apokalipsi."

'Jaz pa," je hitro odvrnil oče Placid, ki je znal na pamet skoraj vso Biblijo, "toda prav te besede so najbolj skrivnostne, in čeprav bodo nekoč čisto jasne vsem vernikom, me vendar le zdaj navdajajo z negotovostjo in zmedo."

"Kako se glase?"

"Prerok pošilja glasnika Kristusovega k vsaki teh sedem cerkva ob svojem času, in o eni izmed njih, o Thiatiri, o najbolj trgovskem mestu svoje dobe pravi: 'Jaz poznam tvoje delo, tvojo usmiljenost, tvojo službo... Očitam pa ti, da si dovolila Jezabeli, ženski. ki se imenuje prerokinja, varati moje služabnike'..."

"Po teh besedah se lahko razume," je pripomnil Padilla, "da gre tu za žensko, ki se je znala vriniti v krščansko družbo..."

"Ali, ki se želi vriniti," je dodal oče Placid, 'kajti tisto sporočilo dodaja: 'dal sem ji čas, da se spokori, toda ona se ni hotela kesati.' Kakor vidite, je misel, ki me večkrat prevzame, da bi mogla sedma glava pomeniti žensko. bolj moja intuicija, katero bi si jedva upal izreči."

Dolg presledek molka je sledil temu pogovoru, ki pa je bil poln misli; nato pa je oče. Placid naprej razvijal niti svojega sklepanja.

Bolj jasna se mi zdi misel, da pomeni mohamedanski imperij, glava druge zveri, ki vstaja iz morja, kakor se opisuje v tretjem poglavju. Ta pošast, ki bo premagala svetnike in jo bodo častila vsa imena, ki niso zapisana v knjigi Jagnjetovi, je — po misli razlagavcev — Antikrist in ima prav tako sedem glav in deset rogov. O eni izmed teh glav se pravi, da je kakor 'rana smrti', toda, da se je ta rana zacelila in vsa zemlja je bila začudena nad tem čudežnim ozdravljanjem."

"Prečastiti, in vi mislite, da se ta zadeva nanaša na današnjo zgodovino?"

"Da, Kateri imperij, ki so bili v zadnjih časih, je simboliziran v tej glavi,

"Pri belem konjičku"

(Predstava Slov. izseljenskega odra v veliki dvorani San Jose 21. maja 1950)

Spominjajoč se v duhu vseh predstav, ki smo jih na naših begunskih in emigrantskih odrih videli, smo k nedeljski predstavi **"Belega konjička"** stopili z mislijo, da je bila že v domovini prepogostokrat vpeljana navada, gledalcem in igralcem za oddih postreči z lažjo in hitreje prebavljivo snovjo. Saj je pri operetah, zlasti pri tako lahkotnih kot je "Beli konjiček", velikokrat režiser moral zatisniti uho in oko, ko so igralci v duhu razpoloženja ušli iz predpisanega tira, in saj je — kar priznajmo —, potek na odru in zlasti tempo neštetokrat bil odvisen od občinstva in dolžine njegovega smejanja.

S takimi mislimi je človek stopil v dvorano: postavil si je morda še vprašanje, ali moremo s takšnimi predstavami služiti umetnosti in dvigati duha; ali bi nas predstava takšnega žanra pred ev. tujimi gosti — in ni jih bilo malo to pot v dvorani — ne postavila v luč, ki ne odgovarja podobi naše zemlje, naših ljudi, naši miselnosti in doživljanju. Pa vzemimo, da je bila predstava namenjena zabavi.

Kakor se je prenekajkrat poznal krepek poseg režiserjeve roke, ko so igralci resnično "dobro naučeni" gestikulirali in se sprehajali po odru, tako so pogostokrat igralci režiserju "ušli" in dali duška iznajdljivosti in izboljšanju situacijske komike.

Od nastopajočih omenjam posebej Bucka, čigar jerhovce so še bolj poudarjale malce preveč karikiranega ljub. trgovca, dasi je na nekaterih mestih zlasti z glasovnim izražanjem dobro reševal situacijo, dalje dr. Kovača, bolj koncipienta kot advokata, Žana kot primernega pa mestoma prepočasnega natakarja, Jerino kot zelo dobrega in berača ter profesorja kot najboljša v figuri. Ženske moči so v celotnost podajanja skladno vstopale in potek prijetno povezovale.

Tempo podajanja je bil prepočasen in je iz dejanja v dejanje celo še bolj zastajal; glasbena spremljava je bila dovolj diskretna, le včasih premalo živahna (vložek "Angelček, varuh moj", skoraj ni bil primeren, ker je taka narodna pesem neprimerna za mešanje z operetno glasbo!); scena je bila enostavna, pa prikupna in je zelo poživljala dogajanje.

Pri vseh nedostatkih podajanja in pri vseh pomislekih, ki jih marsikdo ima pri predvajanju operet, je vendar treba ugotoviti dejstvo, da je nedeljska predstava bila zelo dobro obiskana, občinstvo zadovoljno in navdušeno, da je bilo opaziti mnogo starih naseljencev in da se je zbralo mnogo ljudi,, ki sicer ne utegnejo biti navzoči pri vseh predstavah in prireditvah slovenske skupnosti v Buenos Airesu.

V. B.

Radio del Estado bo 4. junija ob 21. uri oddajala dve kompoziciji našega rojaka Cirila Krena, ki je večkrat igral tudi pri slov. maši na Avellanedi.

OSEBNE NOVICE

..**Poroka.** V nedeljo, 21. maja, sta se poročila v župni cerkvi sv. Julije g. **Herman Zupan** in gdč. **Julči Prebil.** Čestitamo!

V Mendozi so dobili v družini **Mirka in Tončke Šmon** sinčka Jožeta, v družini **Janeza in Marije Grebenc** pa hčerkico Anico. Iskrene čestitke staršem, novorojencem pa obilo blagoslova na življ. poti.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Samo do 11. julija imate čas za obvezno registracijo. Ne odlašajte na zadnje dni! Uredite to dolžnost takoj! Vse potrebne informacije dobite v društveni pisarni na Victor Martínez 50.

CERKVENI OGLASNIK

Prva slovenska maša v Lanusu bo na binkoštno nedeljo. 27. maja in sicer v kapeli sv. Jožefa v ulici **Juramento in Parana,** eno kvadro od Santa Fe 5500. Maša bo vsako nedeljo in praznik ob 8.30 zjutraj in se je bodo lahko udeležili vsi rojaki, ki žive v Lanusu Oeste, po Pinieyry, iz Avellanede, Sarandi-ja in Lanusa Este.

DOBER TEK

NEDELJA: Kosilo: goveja juha z rižem in grahom, telečja pečenka, pražen krompir, mešana solata, potica, čaj; **večerja:** mesna solata, ,potica, čaj.

PONEDELJEK: Korilo: juha z.. zdrobovimi cmoki, dunajski zrezki, fižolova solata, sadje, črna kava; **večerja:** ledvice v omaki, kruhovi cmoki, solata, čaj.

TOREK: Kosilo: svinjska rebra, kislo zelje, krompir v kosih, sadje, črna kava; **večerja:** sesekljani zrezki, krompirjeva solata, čaj.

SREDA: Kosilo: krompirjeva juha z opečenimi krušnimi kockami, makaronovo meso, solata, sadje, kava; **večerja:** dušeno rdeče zelje, krompirjevi cmoki, sadna solata, čaj.

ČETRTEK: Kosilo: prežganka, segedinski golaž, žličniki, pečena jabolka, bela kava; **večerja:** dušeno zelje, naravni zrezki, čaj.

PETEK: Kosilo: gobova juha s krompirjem, rižev narastek, čaj; **večerja:** jajčna jed (tortilla), solata, bela kava.

SOBOTA: Kosilo: Mesni cmoki v paradižnikovi omaki, pražen krompir, jabolčni kompot; **večerja:** češpljevi cmoki, bela kava.

Predsednik Truman je po daljšem oklevanju dovolil predati senatni komisiji za ugotavljanje protiameriške delavnosti kartoteko in zaupne podatke ameriškega zunanjega ministrstva o 81 uradnikih tega ministrstva, ki jih je senator McCarthy obtožil komunizma. Komisija zahteva sedaj tudi podatke FBI (amer. tajne policije) o obtožencih.

Na primarnih volitvah v državi Florida v USA je zmagal republikanec senator George Smathers, hud nasprotnik Trumanovega "Fair Deal" programa. Smathersov nasprotnik demokratski senator Pepper,, zagovornik Rooseveltovega "New Deala" in Trumanovega "Fair Deala", je izgubil zaradi splošnega javnega prepričanja, **da je komunist, da je pomagal Sovjetom v USA, da ga je Stalin ob priliki njegovega obiska v Moskvi 1. 1945 sprejel z odprtimi rokami in da je imel stalne stike s komunističnim črncem pevcem Robesonom in prokomunističnim Wallace-om.** Tudi v drugih državah so demokratski senatorji izgubili na primarnih volitvah ter se tako Trumanu ne posreči dobiti popolnoma v svoje roke kontrole nad notranjo politiko.

Na Nizozemsko je prispela prva pošiljka orožja ob precejšnjem razgrajanju kom. elementov.

CENENI PAKETI-PRVOVRSTNO BLAGO

Typ A — 4.300 gr masti	$ 38.—
Typ B — 4.500 gr. sladkorja	$ 28.—
Typ C — 4.500 gr. riža	$ 25.—
Typ D — 2.250 gr. sladkorja 2.250 gr. riža	$ 25.—
Typ N — 2.500 gr surove kave	$ 52.—
Typ O — 2.500 gr. pražene kave	$ 56.—

Posebni paketi — kava in živila:

5 KG PAKETI

Typ AB — $ 36.—
1 kg surove kave
3.5 kg sladkorja

Typ CD — $ 40.—
1 kg surove kave
3.4 kg masti

Typ BB — $ 48.—
2 kg surove kave
2.5 kg riža

Typ Bremen A — $ 35.—
1 kg surove kave
3.5 kg slanine

10 KG PAKETI

Typ BC 1 — $ 53.—
1 kg surove kave
8 kg riža

Typ CC 1 — $ 71.—
2 kg. surove kave
7 kg svinjske masti

Typ D 1 — $ 40.—
4.5 kg sladkorja
4.5 kg riža

Typ KA 1 — $ 69 —
2.5 kg surove kave
6.5 kg sladkorja

Naslovljenci prejmejo vse pakete brez vsakega doplačila. — Vsi paketi so zavarovani proti izgubi. — Zahtevajte popolen cenik.

"TRANSITO"

ENCOMIENDAS INTERNACIONALES
CANGALLO 439, Oficina 602 T. E. 34-9185

"CASA BOYU"

OLAZABAL 2336 (pol kvadre od ogla Cabildo 2300) Tel. 76 - 9160

Pravkar smo prejeli moderne švicarske ure znamke **RECORD - WATCH, Genéve, ki so avtomatične in antimagnetične.** Dalje imamo v zalogi ure **OMEGA, ELECTION, MOVADO, UNVER;** priporočamo, da se oskrbite z budilkami znamke JAZ in SUIZA, dokler traja zaloga.

Trgovina je ob delavnikih odprta vsak dan do 20. ure, ob sobotah popoldne pa se lahko naše stranke zglase v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, dto. 5.

SLOVENCI, POZOR!

PAKETI ZA EVROPO, POSEBNO ZA SLOVENIJO

SUDAMERICAN BUSINESS OFFICE

LAVALLE 361, visoko pritličje — Tel. 32 - 4597 — BUENOS AIRES
Uradne ure od 9. — 12. ure dopoldne in od 15. — 19. ure popoldne.
Ob sobotah od 9. — 12. ure dopoldne.

Nr. 03	4.500 gr. riža 2.500 gr. surove kave 2.000 gr. mila za pranje	m$n.	160.—
Nr. 04	9.000 gr. sladkorja	m$n.	80.—
Nr. 05	9.000 gr. svinjske masti	m$n.	147.—

Paketi pridejo v Slovenijo v 16 dneh

45 KG. BELE MOKE: m$n. 147.00

Razen zgoraj navedenih paketov imamo na izbero naše stalne pakete, ki prihajajo v Jugoslavijo v času od 2 — 2 in pol meseca

DU 1	2.500 gr. surove kave 2.000 gr. riža	m$n.	50.—
DU 2	2.250 gr. surove kave 2.250 gr. sladkorja	m$n.	50.—
DU 3	3.200 gr. svinjske masti	m$n.	50.—
DU 4	1.000 gr. popra 3.000 gr. kave 0.050 gr. kakaoa	m$n.	105.—
DU 5	1.000 gr. surove kave 0.050 gr. čaja 1.050 gr. sladkorja 1.050 gr. riža	m$n.	70.—
DU 6	2.050 gr. sladkorja 2.000 gr. riža	m$n.	32.—
DU 7	4.050 gr. prvovrstnega mila za pranje	m$n.	38.—
DU 8	3.000 gr. mila za pranje 1.050 gr. toaletnega mila	m$n.	41.—
DU 9	4.050 gr. surove kave	$mn.	75.—
DU 10	4.050 gr. sladkorja	m$n.	34.—
DU 11	4.050 gr. riža	m$n.	30.—
DU 12	2 posodi olja v lesenem zaboju ca 3 kg.	m$n.	56.—

COMODORO RIVADAVIA: Obiščite našega zastopnika vsak dan od 6.30 — 7.30, ob sobotah po od 4.30 — 7 ure v restavraciji **"ALHAMBRA",** ulica **San Martin 501.**

POZOR! POZOR!: V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO DINARJE!
V centrali, kakor tudi v naših podružnicah govorimo slovenski.
POŠILJAMO TUDI ZDRAVILA TER STARO IN NOVO BLAGO.

EUROPLATA

Od 23. marca dalje smo **znatno znižali** ceno našim priznanim paketom

Razen tega pošiljamo nove vrste paketov z najprimernejšim blagom iz Evrope in naše Europlata pakete naravnost iz Argentine po ceni od $ 42.— do $ 59.—

Pozos 129 - I. nadstropje - Buenos Aires

PAKETI ZA JUGOSLAVIJO

Ceneni in hitri paketi, prispejo v 4 tednih, bez stroškov za naslovljenca, iz Danske.

PL. 9: 4½ kg sladkorja	$ 36.—	PL. 14: 3 kg sladkorja 3 kg riža 3 kg moke	$ 75.—
PL. 10: 9 kg sladkorja	$ 67.50	PL. 15: 4½ kg mila	$ 60.—
PL. 11: 4½ kg riža	$ 51.—	PL. 16: 2½ kg makaronov	$ 43.50
PL. 12: 4½ kg moke	$ 33.75	PL. 17: 1000 gr svinjske masti 1000 gr surove kave 1000 gr sladkorja 500 gr zmletega popra 225 gr čaja	$ 112.50
PL. 13: 2 kg surove kave 2½ kg sladkorja	$ 73.50		

PAKETI IZ ARGENTINE, BREZ STROŠKOV ZA NASLOVLJENCA, V VSE DRŽAVE

ARGENTINA I 1 l jedilnega olja 1 kg svinjske masti 1 kg prekajene slanine 400 gr Corned Beef 300 gr mesnega ekstrakta 400 gr Bernina sira	$ 47.—	ARGENTINA II 4 l jedilnega olja	$ 45.—
		ARGENTINA III 4 kg netto čebelnega medu	$ 40.—
		ARGENTINA IV 4½ kg Yerba mate	$ 40.—

Rabljena obleka in perilo: 5 kg brutto, stroški odpreme... $ 20.—

Nova obleka ali lastna živila: 5 kg brutto, stroški odpreme $ 22.—

LA PLATA HILFE

TACUARI 431

Casilla Correo 191 T. E. 38-5220 BUENOS AIRES

DARILA

Živila, tekstilno blago in zdravila pošiljamo v vse države.

—

Iz Buenos Airesa pošiljamo zavitke do 5 kg kakor doslej še nadalje v vse države in sicer z rabljeno obleko, z novo obleko in živili.

—

PANETH y Cia.
DIAGONAL NORTE 501 — Of. 810

Vse vrste
Pohištva
po tovarniških cenah dobite samo v slovenski izdelovalnici
MUEBLERIA
"CARPINTEROS UNIDOS"
AYACUCHO 369
SAN ANDRES FCNGBM

ki je že kakor umrla, pa se je čudežno pozdravila in je ves svet padel pred njo na kolena?" je vprašal oče.

"Padilla je pomislil za trenutek, a namesto, da bi odgovoril, je vprašal svojega prijatelja:

"Ali pa je gotovo da naj bo imperij? Lahko je herezija, krivoverstvo?"

"Bila je in bo oboje to obenem," je odgovoril oče Placid. "Bila je in bo država, ki bo enem predstavljala tudi vero, strahotno in razkrajajočo, ki je nekoč zajela četrtino zemlje, sedaj pa ga bo okužila celega, kakor pravi sveto Pismo".

"Mislite, prečastiti, da je tu govor o imperiju, ki je že bil nekoč in ki naj vstane vnovič močnejši?"

"Da," je pritrdil, "in samo en tak imperij je v zgodovini, ki ima take oznake, da je obenem politična sila pa tudi verska..."

"Polmesec!" je vzkliknil Padilla. "Mohamed!"

"Tako je!" je razložil stari pater. "Druga glava, ki je bila ranjena na smrt, se je izlečila in naj bi se prerodila vnovič pred našimi očmi po delih modernih državnikov, ki propagirajo panmuslimanstvo. Mohamedanski imperij je prišel do svojega vrhunca v XV. veku, ko so črne zastave prerokove pokrile južno Azijo, severno Afriko in so njegovi konji pili iz Donave in Taje.. Pri Lepantu se je začel njegov pad po zaslugi Španccv... V veliki vojni 1914 pa je bila.

Turčija skoraj popolnoma uničena. Državniki je niso izbrisali z zemljevida samo zato, ker niso vedeli, komu naj bi izročili njeno dediščino.

"Tako je," je pritrdil Padilla, "Razpihavanje novega panislamizma se nam zdi resnično najstrašnejša zmota človeka v zgodovini. Zdaj predstavljajo eno samo Kristusu sovražno fronto dvajset narodov od pogorja Atlas do Tonkinskega zaliva: Marokanci, Libanci. Egipčani, Arabci, Perzici, Iraki, Afganistanci in skoraj vsa Indija, sto stopinj zemljepisne širine z 700 miljoni ljudi, ki bodo preganjali Kristusa do smrti, oholi in brez usmiljenja".

"Človeška oholost ima večkrat svoje korenine izven človeka da, je delo — satanstva," je zamrmral Padilla.

"Tako je." je nadaljeval oče Placid. "Nikar ne pozabite, da se bližamo časom, v katerih bo zavladal nad svetom Antikrist."

"Smo že v teh časih ali samo na predvečeru teh časov?"

Patrov glas je bil samo še tiho šepetanje.

"Povedal vam bom, kar sem povedal samo še svojemu spovedniku, ki pa misli, da so bile samo sanje, dočim sem jaz prepričan, da sem imel videnje."

Oče Placid je zdaj pripovedoval o svojih dveh Voltairjevih prikaznih v letu 1978 in 1988, in o sporočilu, ki ga je ondal, da se že približuje Antikrist.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires